

- Den heer
T. Berry.
—
18 Juni, 1896.
- Dr. Harris haar?—Ik wil liever geen vraag omtrent private documenten beantwoorden.
2141. *De heer Schreiner.*] Het is geen *privaat* document, en gij stelt u aan groot gevaar bloot door te weigeren de vraag te beantwoorden. Gij zult haar vroeger of later moeten beantwoorden en vroeger is beter dan later?—Ik kan verder onderzoek doen.
2142. Neen, gij moet nu antwoorden?—(Geen antwoord.)
2143. *De heer Merriman.*] Had de heer Rhodes die private kennisgeving?—Ik geloof van neen.
2144. Had Dr. Harris die private kennisgeving?—Ik ben stellig niet gerechtigd. —
2145. Wat helpt het het te verbergen. Als de heer Rhodes haar niet had, moet Harris haar gehad hebben. Gij zoudt niet zulke sommen uitbetalen zonder voorkennis van Dr. Harris, den secretaris van uwe compagnie?—(Geen antwoord.)
2146. Als gij volhoudt met te weigeren te antwoorden moet gij de gevolgen afwachten, Het zal noodig zijn aan het Huis te rapporteeren dat gij niet wilt antwoorden, en gij moet de gevolgen afwachten?—Ik kan verder onderzoek doen.
2147. *De heer Schreiner.*] Gij werdt verzocht een duidelijke vraag te beantwoorden, wie die kennisgeving heeft. Vooreerst, hebt gij die kennisgeving zelf gezien?—Ja.
2148. Als boekhouder moest gij haar gezien hebben?—Ik heb sommige van de kennisgevingen gezien.
2149. Hebt gij de kennisgeving gezien omtrent de £10,000 en de £7,000?—Ik ben niet volkomen zeker ervan.
2150. Als boekhouder moest gij die kennisgeving hebben als uwe instructie?—Ik ben niet geheel zeker ervan dat er eene kennisgeving was. Bedoelt gij in verband met de laatste drafts?
2151. Ik bedoel de twee drafts vermeld in het telegram van Sharwood van 20 December, dat zegt dat kennisgeving den volgenden dag per post verzonden is. Hadt gij die kennisgeving vóór u toen gij de Nieuwe Concessies Reke-

ning hebt opgesteld?—Ik had eenige kennisgevingen vóór mij, ik weet niet volkomen zeker welke.

Den heer
T. Berry.

2152. Wie plaatste die kennisgeving vóór u?—Ik ben niet volkomen zeker ervan dat er kennisgevingen waren.

18 Juni, 1896

2153. Wie plaatste die kennisgevingen vóór u?—Ik heb sommige kennisgevingen gezien.

2154. Waar heb gij ze gezien?—In het kantoor.

2155. Nu, sedert uw terugkeer van het Noorden?—Ik acht mij niet gerechtigd dat te zeggen. Kan ik niet op deze wijze antwoorden dat ik onderzoek zal doen en er naar vragen?

2156. Gij moet antwoorden. Hebt gij die kennisgevingen gezien sedert gij van het Noorden teruggekomen zijt?—Ja.

2157. En gij hebt ze gezien in het kantoor van de Chartered Compagnie, Kaapstad?—Ja.

2158. In bewaring van den heer Stevens?—Ik wil het liever niet zeggen.

2159. Zij waren dus in bewaring van den heer Stevens?—Ik heb ze in het kantoor gezien.

2160. De heer Stevens heeft ze aan u getoond?—(Geen antwoord).

2161. Zij zijn nu niet in uwe bewaring?—Neen.

2162. En die documenten die gij gezien hebt sluiten de kennisgeving in bedoeld in het telegram van 20 December?—Ik weet het niet. Ik ben niet zeker van eenige kennisgeving van 20 December.

2163. Het telegram zegt: "Kennisgeving den volgenden dag op de post gedaan." Deze drafts werden op den 18den en 19den getrokken?—Dat kan ik mij niet herinneren.

2164. Hoevele kennisgevingen hebt gij gezien sedert gij teruggekomen zijt, die betrekking hebben op deze zaak?—Ik kan niet zeggen hoeveel.

2165. Een groot aantal?—Ik heb eenigen gezien.

2166. Tien?—Ik weet het waarlijk niet.

2167. Meer, denkt gij?—Ik kan het waarlijk niet zeggen.

2168. Minder?—Ik kan het niet zeggen.

- De heer
T. Berry.
18 Juni, 1896
2169. In elk geval een vrij groot aantal?—(Geen antwoord).
2170. In bezit van den heer Stevens?—(Geen antwoord).
2171. De kennisgeving van Kol. Rhodes aan de Charter die betrekking heeft op de Nieuwe Concessies Rekening?—Zij waren kennisgevingen van de draft.
2172. Betrekking hebbende op de Nieuwe Concessies Rekening?—Ja.
2173. Van Kol. Rhodes?—Ja.
2174. *De heer Jones.*] Waarom hebt gij ze niet geproduceerd daar wij u kennis gegeven hebben ze heden te produceeren?—De reden is omdat ik ze als private documenten beschouwde.
2175. *De heer Schreiner.*] Laat het denkbeeld varen dat gij hier zijt om te beoordeelen wat private documenten zijn en wat niet. Gij zijt hier onder bevel van de wet om die documenten te produceeren gelijk gij die boeken geproduceerd hebt, en gij moet ze produceeren?—Ik zal onderzoek doen.
2176. *De heer Jones.*] Denkt gij dat gij de vrijheid hebt de documenten te produceeren die gij wilt en niet die welke het Comité noodig heeft?—Ik was altijd onder den indruk dat private documenten privaat zijn.
2177. *De heer Merriman.*] Wat noemt gij het Grootboek van de Compagnie? Is dat privaat?—Het Grootboek is niet confidentieel. Wij hebben ons confidentieel Grootboek.
2178. Bedoelt gij dan dat de rekening in het Grootboek niet privaat is, maar dat de kennisgevingen van die rekening privaat zijn?—Zij zijn niet kennisgevingen van de Chartered Company, zij zijn privaat.
2179. Waarom boekt gij ze dan in het Grootboek der Compagnie? Wat onzin te zeggen dat de kennisgeving van een document een confidentieel document is en dat de aantekening van dat document geboekt in uw Grootboek niet confidentieel is. Dit is het Comité voor den gek te houden?—Ik heb niet het minste voornemen het Comité voor den gek te houden.
2180. Maar gij doet het toch. Als het eene privaat is dan is het andere het toch waarlijk ook?—(Geen antwoord.)

(Het Comité besloot toen den heer Stevens dadelijk te dagvaarden om de kennisgevingen van de drafts die de Nieuwe Concessies Rekening uitmaken, te produceeren.)

Den heer
T. Berry.

18 Juni, 1896.

2181. Herinnert gij u dat in Oct. en Nov. groote hoeveelheid wapenen verzonden werden aan den heer Gardner Williams?—Ja, eenige werden verzonden.

2182. En de vracht van de goederen werd betaald door den heer Gardner Williams. Die goederen werden naar Johannesburg van Kimberley gezonden?—Daarvan weet ik niets hoegenaamd.

2183. Hebt gij drafts van Gardner Williams verzonden of geïnkasseerd?—Neen.

2184. Hebt gij een rekening met Gardner Williams of met De Beers Compagnie in uwe boeken?—Zoover ik weet heb ik geen rekening met Gardner Williams. Ik heb een met De Beers.

2185. Wilt gij die rekening produceeren?—Die rekening staat in geen verband met het onderzoek.

2186. *De heer Schreiner.*] Hebt gij ook een confidentieel Grootboek dat niet hier is?—Neen.

2187. Daar gij van private en van confidentieele documenten hebt gesproken, dacht ik gij ook misschien een stel confidentieele boeken kondt hebben?—Deze zijn confidentieele boeken.

2188. Is dat de eenige rekening met De Beers die gij gaat produceeren?—Wij hebben twee rekeningen, maar een is reeds eenigen tijd gesloten en heeft niets te doen met dit onderzoek.

2189. Wat bedoeld gij met "eenigen tijd"?—Neen, ik zie dat zij niet gesloten is, maar zij is voor April, Mei en Juni, en zij staat niet in verband met dit onderzoek.

2190. *De heer Merriman.*] Hoe weet gij dat?—Ik weet het als een positief feit.

2191. *De heer Schreiner.*] Gij zegt zij was voor April, Mei en Juni, van welk jaar?—1895.

2192. Waar is de nieuwe rekening die op Juni volgt?—Ik heb haar hier.

2193. Wanneer werd zij geopend?—Zij is een oude rekening reeds eenigen tijd open.

De heer
T. Berry.
18 Juni, 1896.

2194. Waarom hebt gij twee rekeningen, een voor April, Mei en Juni en de andere niet?—Een was een speciale rekening.

2195. In welken zin speciaal?—De een is een gewone rekening, en de andere een speciale.

2196. Ik vraag in welken zin speciaal?—Speciaal ten opzichte van voorschotten door de De Beers aan de Chartered Company gedaan voor zaken die niet in verband staan met dit onderzoek.

2197. En is de tweede tekening waarvan gij nu spreekt de eenige andere rekening die gij met De Beers hebt in eenig boek?—Ja.

2198. En zij begint?—Eenige jaren geleden. Zij is een loopende rekening.

2199. Wat is de laatste post?—In Februari dit jaar voor voorschot van kontant.

2200. *De heer Merriman.*] Sluit de rekening terugbetalingen in aan De Beers voor kontant voorgeschoten?—Neen, geene. Er zijn slechts 2 of 3 kleine rekeningen die wij voor hen uitgegeven hebben niet in verband met deze zaak.

2201. *De heer Schreiner.*] Heb ik u goed verstaan dat Holden geen rekening in uwe boeken heeft?—Neen.

2202. Werd er een rekening op eenigerlei wijze in uwe boeken gehouden van de uitgaven van Kapt. Holden te Kimberley?—Neen, ik weet niets van Kapt. Holden. Ik heb niet van hem gehoord vóór den inval.

2203. Is er eene rekening in uwe boeken die een terugbetaling aantoont voor geld uitgegeven in verband met het verzenden van goederen of manschappen van De Beers, Kimberley, aan een compagnie of personen te Johannesburg?—Neen.

2204. Is dat in uwe boeken?—Omstreeks welken tijd?

2205. In November of December voorleden jaar?—Neen, ik weet er niet van.

2206. Is er een post in uwe boeken die eenige betrekking heeft op zulke uitgaven?—Neen.

2207. In eenigen naam?—Neen,

2208. Daarvan zijt gij zeker?—Ja.

2209. Gij zegt dat gij den naam van Kapt. Holden niet

kent?—Ik herinner mij niet van Holden te hebben gehoord voor dat ik zijn naam in de courant zag.

Den heer
T. Barry.

2210. Wat hebt gij in de courant gezien?—Ik geloof dat ik eerst in Januari zijn naam gezien heb.

18 Juni, 1896.

2211. Was hij nooit in het kantoor van de Chartered Company?—Neen.

2212. Maar hij kan daar geweest zijn zonder dat gij hem gekend of van hem geweten hebt?—Het is mogelijk.

2213. *De heer Innes.*] Gardner Williams heeft geld betaald voor wapenen van Kimberley naar Elandsfontein gezonden. Zou dat geld hem terugbetaald zijn door de Chartered Company op eenigerlei wijze?—Ik weet er niet van.

2214. *De heer Schreiner.*] Gij hebt de Pitsani Kamp rekening hier in uwe boeken, wilt gij een kopie ervan maken en haar overhandigen aan den klerk van het Comité?—Ja.

2215. *De heer Mrriman.*] Hebt gij geen rekening met Dr. Wolff?—Ja maar dat is een private rekening.

2216. Hoe komt gij een private rekening te hebben met Dr. Wolff?—Zij is gemerkt Dr. Wolff.

2217. Gij ziet, gij hebt een aantal private rekeningen van die soort. Gij zijt geen bank en daarom willen wij weten wat zij zijn?—Gelijk ik reeds gezegd heb, er zijn sommige rekeningen die privaat zijn en de Chartered Company niet aangaan, bijvoorbeeld, rekeningen omtrent de private woning van den heer Rhodes, den Bechuanaland spoorweg en zoo voort.

2218. Wilt gij Dr. Wolff's rekening opslaan en ons het totaal meedeelen?—£1,458.

2219. Tusschen welke datums?—30 September en 31 Januari.

2220. Wilt gij dit Comité de bijzonderheden van die rekening noemen?—Het was voor voorschotten. De eerste post is in September, maar ik geloof dat het werkelijk in Augustus was, voor £114 7s. voorgesloten door S. W. Jameson, Johannesburg, de volgende £70 9s. een dergelijke post.

2221. Hoe worden deze voorschotten u terugbetaald, ten bedrage, gelijk gij zegt, van £1,458?—De heer C. J. Rhodes is ermee gedebiteerd.

- De heer
T. Berry.
18 Juni, 1896.
2222. Op welken datum?—Ik heb den juisten datum niet, waarschijnlijk in het midden van Januari.
2223. Op wiens instructies werd die rekening overgebracht tot het debit van den heer C. J. Rhodes?—Mitsdien van Dr. Harris, ik ben niet volkomen zeker ervan.
2224. *De heer Schreiner.*] Op dien datum had de heer Rhodes Kaapstad verlaten?—Ik kan den juisten datum niet noemen, maar zij werden in Januari ingeschreven.
2225. Gij moet u dat herinneren, het is niet zo lang geleden, wie heeft u gezegd haar over te maken?—Zoover ik mij herinner, de Secretaris.
2226. *De heer Jones.*] Gij bedoelt Dr. Harris?—Ja, zoover ik mij herinner.
2227. *De heer Schreiner.*] Hebt gij nog een andere rekening die de uitgaven van de Chartered Company aantoonde in verband met de Transvaal Handels Compagnie, Beperkt?—Neen.
2228. *De heer Merriman.*] Met het Rand Handels Produkten Syndikaat?—Neen, geene.
2229. *De heer Schreiner.*] Maar gij hebt gezegd dat op 9 Nov. Dr. Wolff met £1000 gekrediteerd is te Mafeking?—Ja.
2230. Hebt gij den brief omtrent dat krediet? Wie gaf u instructies het op zijn krediet te plaatsen?—Ik geloof de ageerende secretaris of Dr. Jameson. Ik geloof Dr. Jameson.
2231. Wist gij waarvoor dit geld noodig was?—Neen.
2232. Hadt gij een idee ervan?—Bedoelt gij in dien tijd?
2233. Toen gij geïnformeerd werdt waarvoor het noodig was?—Neen.
2234. En hetzelfde ten opzichte van het £250 krediet per S. W. Jameson. Wilt gij ophelderen wat "per S. W. Jameson beteekent?—Hij schoot dat geld voor ons voor.
2235. Op uwe rekening te Johannesburg?—Ja, ik weet niets meer ervan.
2236. *De heer Merriman.*] Wien hebt gij gedebiteerd met het voorschot dat gij volgens instructies van Jameson gegeven hebt?—Dr. Wolff,

2237. Gij hebt gehandeld volgens Jameson's instructies, wien hebt gij daarmee gedebiteerd?—Ik moest liever zeggen dat ik niet volkomen zeker ben of ik instructies van Dr. Jameson gekregen heb. Mijn instructie was van den ageerenden secretaris of van Dr. Jameson.

De heer
T. Berry.
—
18 Juni, 1896.

2238. Als zij van den ageerenden secretaris kwam, zou het beteekenen dat zij van den heer Rhodes kwam, indien niet van Dr. Jameson?—De ageerende secretaris is de heer Stevens.

2239. Gij denkt niet dat de ageerende secretaris duizenden in het land rondgooien zou zonder autoriteit. Hij zou instructies hebben van den bestierenden directeur of van Dr. Jameson?—Ik geloof niet dat hij instructies zou krijgen van den bestierenden directeur. Ik weet waarlijk niet of het van den ageerenden Secretaris of van Dr. Jameson was.

2240. *De heer Schreiner.*] Hebt gij in dien tijd een gelijktijdige boeking gedaan om het te vereffenen?—Nee, als men kontant uitbetaalt krediteert men de bank.

2241. Maar later, in Januari, werden deze en andere sommen voor zijne rekening uitbetaald, door den heer Rhodes aan de Compagnie terugbetaald?—Ja, de heer Rhodes werd gedebiteerd.

2242. Zeg mij eerlijk, heeft de heer Rhodes zelf u gezegd dat te doen?—Nee, ik zelf had volstrekt geene communicatie met den heer Rhodes.

2243. Dr. Harris heeft het dus gedaan. Gij zoudt dat niet zonder instructie gedaan hebben. Gij zegt dat gij geene instructies gekregen hebt van den heer Rhodes. Was er toen een persoon in de Kaapstad die u zulke instructies had kunnen geven buiten Dr. Harris?—Ik geloof van neen.

2244. Dr. Harris gaf u dus de instructie?—Ik geloof dat het Dr. Harris was.

2245. Is de rekening van Majoor White op dezelfde wijze gesloten als die van Wolff?—De heer Rhodes is er mee gedebiteerd.

2246. Wat is het bedrag?—£316.

2247. *De heer Merriman.*] En de Pitsani Kamp Rekening?—Die moet nog gearrangeerd worden.

2248. *De heer Schreiner.*] Hebt gij eene rekening in den naam van Liesching?—Nee,

- Den heer
T. Berry.
18 Juni, 1896,
2249. *De heer Merriman.*] Hebt gij eene rekening in den naam van Cameron?—Neen.
2250. *De heer Schreiner.*] Hebt gij eene rekening in den naam van het Development Syndikaat?—Neen.
2251. *De heer Merriman.*] En ook niet van de Relief Fund?—Er is zulk eene rekening niet.
2252. *De heer Schreiner.*] Die allen waren in uwe boeken vertegenwoordigd door de Nieuwe Concessie Rekening?—Dat weet ik niet.

De heer J. A. Stevens verder ondervraagd.

- Den heer
J. A. Stevens.
2253. *De heer Schreiner*] Toen gij de vorige maal ondervraagd werdt, verstond het Comité dat de kennisgeving vermeld in het telegram van 20 Dec. van Sharwood aan u, door den heer Berry geproduceerd zou worden, en gij hebt het Comité meer dan eens gezegd, want ik ben later erop teruggekomen, dat gij niets wist van die kennisgeving?—Die kennisgeving—ik blijf bij mijn getuigenis—heb ik niet.
2254. Wie heeft haar? (Geen antwoord.)
2255. *De heer Schreiner.*] Gij hebt ons gezegd den heer Berry ernaar te vragen?—Ik geloof niet dat ik dat gedaan heb. Ik geloof dat ik erkend heb dat ik haar niet had.
2256. Gij hebt gezegd dat de boekhouder de kennisgeving moest ophelderen?—Ik geloof niet dat ik dat gezegd heb.
2257. Laat het rusten. Waar is die kennisgeving?—Dat weet ik niet, ik heb haar niet.
2258. Hebt gij nu eenige kennisgevingen in uwe bewaring betrekking hebbende op de posten in de nieuwe Concessies Rekening, ter voldoening aan de dagvaarding die u heden beteekend is?—Ik heb geene in mijne bewaring.
2259. In wiens bewaring zijt zij?—In private bewaring.
2260. In wiens bewaring zijn zij?—Zij zijn niet in mijne bewaring.
2261. In wiens bewaring zijn zij?—Moet ik daarop antwoorden?
2262. Ongetwijfeld?—Wilt gij mij tijd geven?

2263. Neen. Beantwoord de vraag, in wiens bewaring zijn zij?—Ik geloof dat zij private documenten zijn. Den heer
J. A. Stevens.

2264. *De heer Merriman*] Zij zijn dus in uwe bewaring?—Zij zijn niet in mijne bewaring. 18 Juni, 1896.

2265. *De heer Schreiner*.] In wiens bewaring dan?—Als gij mij tijd wilt geven tot morgen ochtend zal ik ze verkrijgen.

2266. Zeg ons nu en hier, in wiens bewaring zij zijn?—(Geen antwoord.)

2267. *De heer Fuller*.] Zijn zij in uw kantoor?—Neen.

2268. *De heer Schreiner*.] Wij hebben ontdekt dat zij in uwe handen zijn. Aan wien hebt gij ze overhandigd?—Zij zijn in bewaring van de Standard Bank, zij zijn private documenten.

2269. Aan wien in de Standard Bank hebt gij ze overhandigd?—Aan den heer Mitchell.

2270. Wanneer?—Heden morgen.

2271. Voordat gij deze dagvaarding hebt ontvangen of daarna?—Vóór. Ik heb pas de dagvaarding ontvangen. Ik beschouwde de documenten als privaat. Ik geloof niet dat ik ze zou overhandigen.

2272. Wat zijn zij?—De kennisgeving van de drafts.

2273. Van allen?—Al de kennisgevingen zijn daar of bijna allen.

2274. Alle die gij ontvangen heb?—Ja.

2275. Blijft gij nog erbij dat de kennisgeving op de post gedaan op den volgenden dag genoemd in het telegram van 20 December niet onder de kennisgevingen is?—Zij is niet er onder.

2276. Waar is die kennisgeving?—Ik weet het niet, ik heb haar niet.

2277. Gij heb gezegd dat al de kennisgevingen omtrent de Nieuwe Concessie Rekening door u als privaat beschouwd worden. Wilt gij zeggen waarom gij ze privaat noemt?—Zij werden mij ter bewaring overhandigd en ik moet ze bewaren.

2278. Wie heeft ze u overhandigd?—Zij kwamen door de post.

2279. Wie heeft ze u overhandigd, zij kwamen niet aan u geadresseerd?—Ik veronderstel dat zij naar mij kwamen.

- De heer
J. A. Stevens.
—
18 Juni, 1896.
2280. Aan Stevens, Charter?—Zij zijn *privaat*.
2281. Hadt gij persoonlijk belang erbij?—Volstrekt niet.
2282. Voor wien waren zij dan *privaat*?—Ik bedoel dat een brief aan mij geadresseerd behooren zou aan—
2283. Uwe Compagnie?—Niet noodwendig aan de Compagnie.
2284. Aan wien dan?— Aan Kolonel Rhodes.
2285. Gij zegt dat zij *private* documenten waren van Kol. Rhodes?—Ja.
2286. In dien zien noemt gij ze *privaat*?—Ja.
2287. En de Nieuwe Concessies Rekening was dus *privaat*?—Ja.
2288. Dan beschouwt gij ze alleen in dien zin *privaat*, Gij hadt geen ander idee van *privaatheid* dan dat?—Nee.
2289. De Concessies rekening is in de boeken, maar de kennisgevingen beschouwt gij nog als *privaat* in den zin dat de grootboek rekening *privaat* is?—Ja. Als gij mij gelast de kennisgevingen te produceeren moet ik het doen.
2290. Gij zijt herhaaldelijk gelast al de documenten te produceeren?—Deze zijn de eenige documenten die ik nog heb en ten opzichte van dat bedoeld in het telegram van 20 December, dat heb ik niet.
2291. *De heer Merriman.*] Waar is het?— Ik kan het niet zeggen.
2292. Het kwam naar u?—Ik kan niet zeggen waar het nu is.
2293. Hoe verklaart gij dat dat document niet bij de anderen is?—Wat is de datum ervan?
2294. *De heer Innes.*] Hebt gij het gezien?—Misschien, maar ik herinner mij niets verder.
2295. Herinnert gij u wat het was?—Was het een telegram of een brief?
2296. *De heer Schreiner.*] De kennisgeving vermeld in Sharwood's telegram van 20 December, toen Kol. Rhodes £7,000 en £10,000 trok, zooals op den volgende dag op de post gedaan?—Ik heb het document niet, daarvan ben ik zeker.
2297. *De heer Innes.*] Gij hebt dat document vroeger gezien?—Ik moet het gezien hebben als zij zulk een document gezonden hebben.

2298. Wanneer hebt gij het de laatste maal gezien?—
Dat kan ik niet zeggen. Den heer
J. A. Stevens.

2299. *De heer Schreiner.*] Hoevele kennisgevingen hebt gij aan de Standard Bank overhandigd?—Vijf of zes. Ik zal ze hier brengen zooals zij zijn. 18 Juni, 1896.

2300. Zijn zij in een verzegelde enveloppe?—Het is een gesloten enveloppe.

2301. *Voorzitter.*] Op wiens rekening hebt gij ze nu de bank geplaatst?—Op private rekening. Zij zij private documenten.

2302. Op wiens rekening hebt gij ze geplaatst, wat hebt gij geteekend op het verzoek?—Ik verzocht dat zij privaat moesten zijn.

2303. Op uw eigen rekening?—Neen. Ik zeide dat zij aan den heer Rhodes behoorden.

2304. *De heer Schreiner.*] Gij hebt ze in de bank geplaatst voor den heer C. J. Rhodes?—Ja.

2305. Zoodat de bank ze nu heeft als een gedeelte van zijne documenten?—Zij zijn de eenige documenten die ik overhandigd heb.

2306. *De heer Merriman.*] Zij kwamen naar den heer Rhodes en werden aan de bank overhandigd als het privaat eigendom van den heer Rhodes?—Zij kwamen naar mij. Ik wil het uitleggen. Ik vernam dat ik private documenten niet behoefde te overhandigen, en ik dacht dat zij private documenten waren.

2307. Maar als zij aan u geadresseerd waren, hoe konden zij privaat zijn?—(Geen antwoord.)

De heer Arthur Bates ondervraagd.

7308. *Voorzitter.*] Ik geloof dat gij klerk zijt van den Civielen Commissaris en Resident Magistraat van Kuruman?—Ja. Den heer
A. Bates.

2309. Gij hebt die betrekking bekleed sedert de annexatie, en zijt overgenomen uit den dienst der Rijksregeering?—Ja.

3310. Gij hebt tegen het einde van voorleden jaar onderzoek gedaan bij den Magistraat van Kuruman om verlof van afwezigheid?—Ja.

- Den heer
A. Bates.
—
18 Juni, 1896.
2311. Zonder te wachten op autorisatie van het Rechts Departement hebt gij Kuruman verlaten met toestemming van den Magistraat?—Ja, gij hebt gelijk.
2312. Op welken datum zijt zij vertrokken?—Ik kan dat nu niet zeggen. Ik weet dat het op een Zondag omtrent het einde van de maand was.
2313. Uit uw aanzoek blijkt dat gij om verlof gevraagd hebt voor 14 dagen van 23 December, 1895?—Gij behoeft u daaromtrent niet te bekommeren. Als gij van mij weten wilt of ik om verlof gevraagd heb, ik heb dat gedaan.
2313. Het aanzoek van den heer Bam is gedateerd 31 December te Kuruman?—Dat weet ik natuurlijk niet.
2315. Op welken datum hebt gij Kuruman verlaten, gij zegt het was op een Zondag?—Ik weet niet op welken datum. Als ik geweten had waarvoor ik hierheen moest komen had ik dat kunnen onderzoeken.
2316. [De heer Schreiner.] Was het vóór of na Kersdag?—Vóór Kersdag.
2317. [Voorzitter.] Dan moet het Zondag den 22sten zijn?—Ik weet het niet.
2218. In elk geval het was de Zondag vóór Kersdag?—Ja.
2319. Uw aanzoek was om 14 dagen verlof van 23 Dec. om dringende private bezigheden?—Ik heb nooit voor een tijdperk aanzoek gedaan. Ik verzocht om verlof wegens private zaken.
2320. Waarheen zijt gij van Kuruman gegaan, naar Mafeking?—Ja.
2321. Direct?—Ik ging eerst naar Vrijburg.
2332. En van daar naar Mafeking?—Ja.
2323. Wanneer zijt gij te Mafeking aangekomen?—Na Kersdag.
2324. Kunt gij den datum niet bepalen. Het was een tijd van groote opgewondenheid. Gij kunt zeggen of gij aangekomen zijt vóór of nadat de troepen van Jameson in de Transvaal gingen?—O, het was voor Jameson in de Transvaal ging.
2325. Waart gij te Mafeking toen Jameson in de Transvaal ging?—Neen.

2326. Waar waart gij toen?—Te Rustenburg.
2327. In de Z. A. Republiek?—Ja.
2329. Hoe zijt gij van Mafeking naar Rustenburg ge-
reisd?—In een kar. Den heer
A. Bates
—
18 Juni, 1896.
2429. Was het uw eigen kar of hebt gij haar gehuurd?
—Ik heb een gehuurd.
2330. Te Mafeking?—Neen.
2331. Waar?—Te Jacobsdal.
2332. Hoe zijt gij naar Jacobsdal gekomen?—Ik reed
erheen.
2333. Op uw eigen paard?—Neen een geleende.
2334. Door wien?—Ik weet het niet.
2335. Gij moet dat weten. Was het een van Jameson's
paarden of een van de Politie paarden?—Ik weet het niet.
Ik kan het niet zeggen. Ik zou het niet gaarne zeggen.
2336. *Voorzitter.*] Gij zijt verplicht elke vraag te beant-
woorden die betrekking heeft op de zaak.
2337. *De heer Merriman.*] Wie heeft u het paard ge-
leend?—Het paard werd mij door Majoor Grey geleend.
2338. *De heer Innes.*] Waarom hebt gij gezegd dat gij
het niet wist?—Ik weet niet of het paard aan hem behoor-
de en ik weet niet of het een politiepaard was.
2339. *Voorzitter.*] Majoor Grey was een der mannen
die later met Jameson in de Transvaal trok?—Ja.
2340. Met welk doel gingt gij naar Jacobsdal toen hij
u dat paard leende?—Ik was op weg naar Rustenburg.
2341. Met welk doel gingt gij naar Rustenburg?—Ben
ik verplicht mij zelve te beschuldigen?—(De getuige
verliet de kamer en het Comité raadpleegde, waarna de
getuige weer binnen gelaten werd.)
2342. Ik heb u de vraag gedaan—met welk doel zijt
gij naar Rustenburg gegaan?—Ik weiger die vraag te
beantwoorden, omdat zij mij kan inkrimineeren.
2343. In deze Kolonie?—Ja.
2344. *De heer Schreiner.*] Geef het Comité eënjg idee
waarom gij weigert te antwoorden. Is het dat gij bevreesd
zijt dat het kan blijken dat gij een diefstal daar gepleegd
hadt?—Neen, neen.
2345. Of dat gij gevaar loopt wegens een moord
misschien gepleegd?—Neen.

- De heer
A. Bates.
18 Juni, 1896.
2346. Van welke klasse van misdaad zou het u inkrimineeren?—Ik bedoel dat ik geen misdaad gepleegd heb.
2347. *De heer Innes.*] Weet gij iets van het afsnijden van den telegraafdraad in de Kolonie?—Neen.
2348. Gij hadt niets ermee te doen?—Neen, volstrekt niet.
2349. *De heer Schreiner.*] Kent gij Inspektur Fuller? Neen.
2350. Hebt gij bij uwe terugkomst iets op stoutmoedige wijze gezegd in een kantien omtrent het afsnijden van den draad door u?—Neen.
2351. Niet; bedenk dat gij nog onder uwe verplichting zijt?—Ik heb het niet gedaan.
2352. Als inspektur Fuller dat rapporteert zou het onjuist zijn?—Ja.
2353. *Voorzitter.*] Kapitein Fuller rapporteerde dat gij gezegd hebt dat gij door Jameson gebruik waart op geheimen dienst op de expeditie. Hebt gij dat aan Fuller gezegd?—Ben ik verplicht daarop te antwoorden.
2354. Hebt gij dat aan Fuller gezegd?—Ik word niet door Jameson gebruikt. Ik heb Jameson niet gezien sedert 1889.
2355. Wordt gij door iemand op geheimen dienst gebruikt?—Ja.
2356. Door wien, door Grey?—Ja.
2357. *De heer Merriman.*] Op welken datum gaf Majoor Grey u uwe instructies?—Ik geloof op 27 of 28 Dec.
2358. Het is van groot belang den juisten datum te weten. Was het op den 28sten of 29sten?—Het was op een Vrijdag.
2359. Het was dus op den 27sten. Wanneer zijt gij vertrokken?—Op den Vrijdag.
2360. Hoelaat in den namiddag?—Omtrent 4 uur.
2361. *De heer Schreiner.*] Alleen of in gezelschap?—Alleen.
2362. In welke kleeding?—Burgerkleeding.
2363. In uniform?—Neen.
2364. Uwe dringende private zaken waren naar Mafeking te komen om zekere instructies te ontvangen?—Ik wist natuurlijk niet waarvoor men mij noodig had.

2365. Antwoord, waren zij dat of niet?—Ja.

2366. Wie heeft u gezegd om daarheen te komen voor instructies?—Er was niemand die mij zeide wat er was.

Den heer
A. Bates.

18 Juni, 1896.

2367. Wie heeft u gezegd om in dien tijd naar Mafeking te komen?—Gij hebt mij mijzelven doen kompromitteeren en nu wilt gij dat ik anderen moet kompromitteeren.

2368. *Voorzitter.*] Gij moet erop antwoorden?—Ik had een brief dat als ik naar Mafeking kwam ik een zeer goede betrekking zou kunnen krijgen in de Chartered Compagnie.

2369. *De heer Merriman.*] Van wien was die brief?—De heer Newton.

2370. *De heer Schreiner.*] Gij zijt naar de Transvaal te paard gaan? Langs welken weg zijt gij gegaan?—Van Mafeking ging ik naar Jacobsdal.

2371. Op welke plekken hebt gij stil gehouden?—Om u de waarheid te zeggen het was de eerste maal dat ik langs dien weg ben gegaan.

2372. Gij waart niet vroeger met den weg bekend?—Neen.

2373. Gij zijt vrij goed bekend met de Transvaal?—Ik ben over de geheele Transvaal geweest, maar niet in dat gedeelte.

2374. Zijt gij meer dan eens tusschen Johannesburg en Mafeking geweest?—Neen, dat was de eerste maal.

2375. Wat is van uw paard geworden, wat hebt gij ermee gedaan?—Het was te zwak en ik liet het te Jacobsdal. Het kon mij niet goed dragen.

2376. En toen hebt gij een kar gehuurd?—Ja.

2377. Wie heeft het geld ervoor gegeven?—Ik had geld in mijn zak.

2378. Wie heeft het u gegeven?—Ik had geld van Mafeking.

2379. Wie heeft het u overhandigd?—Kolonel White, gels of ik.

2380. *De heer Merriman.*] Hoeveel heeft hij u gegeven?—Vijftig of zestig pond.

2381. Was dat al het geld dat gij van de Chartered Company gekregen hebt?—Ja.

2382. *De heer Schreiner.*] Hebt gij uwe instructies gehoorzaamd, wat zij ook waren?—Neen ik kon het niet.

- Den heer
A. Bates.
18 Juni, 1896.
2383. Werden uwe instructies teruggeroepen voordat gij te Rustenburg kwaamt?—O neen.
2384. Gij deedt alles tot in Rustenburg?—Ik had niets vóór dien tijd te doen.
2385. Te Rustenburg wildet gij voortreizen, hebt gij niet een speciaal aanbod gedaan van £50 voor eene kar?—Ik heb vergoten wat ik aangeboden heb.
2386. Gij hebt een aanbod gedaan van een ronde som gelds voor een kar om Jameson in te halen, was het dat? Was hij reeds ingetrokken?—Hij was kort achter mij.
2387. Gij zoudt gaarne naar Johannesburg gegaan zijn onder eskorte van Jameson?—Ik reis altijd liever in gezelschap.
2388. Gij zijt een oude politiemann. Ik geloof dat gij het hoofd waart der politie te Swazieland en bij de verandering van het Gouvernement in Swazieland zijt gij in dienst van de Rijksregering in Bechuanaland gegaan?—Ja.
2389. *De heer Innes.*] Zijt gij erin geslaagd u bij Jameson aan te sluiten?—Neen.
2390. Gij kondt zeker geen rijtuig krijgen? Ik kon geen rijtuig krijgen en ik kon op geenerlei wijze inkomen.
2391. *Voorzitter.*] Waar moest gij u bij Jameson aansluiten?—Er was geen plaats bepaald. Ik was niet gelast mij bij Jameson aantesluiten, maar ik zou het gaarne gedaan hebben.
2392. *De heer Innes.*] Werdt gij gelast iets speciaals te doen te Rustenburg?—Ja.
2393. Hebt gij het gedaan?—Neen.
2394. *De heer Schreiner.*] Gij hebt het speciaal werk dat gij doen moest te Rustenburg, niet gedaan?—Ik moest slechts informatie inwinnen.
2395. In geval van zekere omstandigheden moest gij een speciaal werk doen?—Als ik een zeker werk te doen kreeg.
2396. Die omstandigheden zijn niet ontstaan?—Neen.
2397. De zaak hield op te Doornkop?—Neen.
2398. *Voorzitter.*] Wij weten dat gij op specialen dienst gezonden zijt, werd gij niet gezonden om informatie in te winnen omtrent wat de burgers van Rustenburg deden en

of zij een burgermacht zouden uitzenden om Jameson weerstand te bieden?—Ja juist. Den heer
A. Bates

2399. *De heer Schreiner.*] Niet nog iets dat gij liever niet wilt zeggen?—Nee, men heeft niet gewild dat ik huisbraak moest plegen. 18 Juni, 1896.

2400. Er waren nog andere instructies?—Wat ik werkelijk ging nasporen was of de burgers bij een zouden komen.

2401. Hoe zijt gij van Rustenburg naar Johannesburg gekomen?—Ik ging per postkar naar Krugersdorp.

2402. *Voorzitter.*] Na uwe aankomst te Krugersdorp, hoordet gij dat Jameson verslagen was?—Nee, ik was vóór hem.

2403. *De heer Merriman.*] Waart gij te Krugersdorp gedurende het gevecht?—Ja,

2404. *De heer Innes*] Waart gij op het dorp?—Ja. Ik kan moeite besparen omtrent het afsnijden van den draad door terstond te zeggen dat ik daarmee niets te doen heb gehad, ofschoon ik de draden had kunnen afsnijden.

2405. *Voorzitter.*] Weet gij wie ze afgesneden heeft?—Nee.

2406. Toen gij te Johannesburg aankwaamt, bij wien hebt gij u gerapporteerd?—Bij niemand.

2407. *De heer Schreiner.*] Gij zijt in den publieken dienst, ik wil dat gij dit beantwoordt, bedenkende dat gij in den publieken dienst zijt. Heeft iemand u gezegd dat hij deel genomen heeft aan het afsnijden van den draad in deze Kolonie?—Nee.

2408. Gij hebt geen bekentenis gehoord van iemand die tegenwoordig was bij het afsnijden?—Nee.

2409. En er is geen gesprek gevoerd in uwe tegenwoordigheid omtrent personen die hem afgesneden hadden?—Niet door iemand die het gedaan had.

2410. Ook niet door iemand die erbij was toen het gedaan werd?—Nee.

2411. Gij weet uit verschillende bronnen wie de draden ten zuiden van Mafeking afgesneden hebben?—Ik heb slechts gehoord van één man wien het mislukte, dat was in het noorden.

2412. Dat was in de Transvaal?—Ja.

- Den heer
A. Bates.
—
18 Juni, 1896.
2413. Ik spreek van de draden in de Kolonie?—Daarvan weet ik niet.
2414. Hebt gij suspicie?—Niet in het minst.
2415. Gij, een oude speurder, die veel dergelijk werk in Swaziland gedaan hebt, hebt geen belang er in gesteld het uit te vinden?—Neen.

De heer J. A. Stevens verder ondervraagd.

- Den heer
J. A. Stevens.
2416. *Voorzitter.*] Is wat gij produceert het ongeopende enveloppe dat gij heden morgen overhandigd hebt aan den heer Mitchell in de Standard Bank?—Ja.
2417. Ik zal het openen in tegenwoordigheid van het Comité. Wilt gij zien of deze dezelfde documenten zijn die gij in het enveloppe geplaatst hebt?—Ja.
2418. *De heer Schreiner.*] Deze zijn al de documenten die gij hadt als kennisgevingen omtrent de Nieuwe Concessies Rekening?—Ja; zij zijn allen op Consolidated Gold Fields papier, en aan het hoofd staat "Consolidated Gold Fields of South Africa, Limited," en zijn aan mij geadresseerd. Het eerste luidt als volgt:—"Johannesburg, 24 Oct. 1896. J. A. Stevens. Waarde Heer,—Volgens overeenkomst met mijn broeder, den heer Cecil Rhodes, heb ik getrokken op de Chartered Company voor de som van £1,000 op zicht, waarmee de Nieuwe Concessies Rekening gedebiteerd moet worden. Honoreer s. v. p. de draft als zij gepresenteerd wordt.—De uwe, Francis Rhodes." Het tweede is van 5 November en luidt:—"Neem kennis dat ik heden aan de Standard Bank een draft gegeven heb op de B. Z. A. Compagnie voor de som van £500 waarmee de Nieuwe Concessies Rekening gedebiteerd moet worden. Honoreer s.v.p. als zij gepresenteerd wordt. De uwe — Francis Rhodes." Het derde is gedateerd 7 November en luidt: "Ik heb heden getrokken op de Chartered Company voor de som van £10,000 door de Standard Bank, waarmee de Nieuwe Concessie Rekening gedebiteerd moet worden. Honoreer s.v.p. de draft als zij gepresenteerd wordt—De Uwe, Francis Rhodes." Het vierde gedateerd 19 Nov. luidt:—"Ik ben verzocht door Kolonel Rhodes u meete-

deelen dat hij heden op de Chartered Company getrokken heeft, door de Standard Bank voor de som van £5,000 waarmee de Nieuwe Concessies Rekening gedebiteerd moet worden. Honoreer s.v.p. als zij gepresenteerd wordt. De uwe A. J. Sharwood, secretaris van Resident Directeur." Het vijfde is gedateerd 2 December en luidt, "Kolonel Rhodes heeft door de Standard Bank getrokken op de B. Z. A. Compagnie voor de som van £1,000 op de Nieuwe Concessies Rekening. Honoreer s.v.p. als zij gepresenteerd wordt—De uwe A. J. Sharwood, secretaris van Resident Directeur." Het zesde is gedateerd 14 December en luidt als volgt:—Kolonel Rhodes heeft getrokken op de B. Z. A. Compagnie door de Standard Bank voor de som van £1,500; honoreer s.v.p. als zij gepresenteerd wordt. De Nieuwe Concessies Rekening moet met het bedrag gedebiteerd worden, De Uwe A. J. Sharwood, secretaris van Resident Directeur." Het zevende is gedateerd 21 Dec. en luidt:—"Kolonel Rhodes heeft op u getrokken door Standard Bank op zicht voor £3,000, waarmee de Nieuwe Concessies Rekening moet worden gedebiteerd. Honoreer s.v.p. als zij gepresenteerd wordt. De Uwe, A. J. Sharwood, Secretaris van Resident Directeur. Ingesloten bekrachtiging van een telegram heden verzonden."

Den heer
J. A. Stevens.
—
18 Jun', 1896.

2419. Wat was in het laatste ingesloten?—Ik herinner het mij niet. Het moet los geraakt zijn.

2420. In het groenboek zie ik dat er een telegram dien dag was:—"Zeg aan C. J. Rhodes, dat Jameson niet zal vertrekken, enz. Heeft dat betrekking op deze bekrachtiging?—Ik veronderstel dat het de bekrachtiging is van het telegram waarover gij mij ondervraagd hebt.

2421. *De heer Merriman.*] Neen, dat was omtrent de tien duizend en zeven duizend drafts?—Ik herinner mij deze niet.

2422. *De heer Schreiner.*] Gij hebt geen ander telegram gevonden op den 21sten behalve dat hetwelk ik voorgelezen heb?—Neen, dat heb ik ook niet.

2423. Gij hadt dat kunnen krijgen, maar gij hebt ons gezegd dat gij deze dingen niet wildet nasporen en hunne nauwkeurigheid niet op de proef wildet stellen. Gij hebt geen ander telegram van den 21sten waarop gij denkt dat

Den heer dit postscriptum betrekking kan hebben?—Neen ik heb al
J. A. Stevens. de documenten die ik had aan u overhandigd.

18 Juni, 1896. 2424. Het document bedoeld in het telegram van den
 21sten bij u gelaten, was dat de brief ondertekend door
 de vijf Reformers?—Dat kan ik niet zeggen.

2425. Welk document zou bij u gelaten zijn als het
 niet de brief was ondertekend door Rhodes, Phillips,
 Hammond, Leonard en Farrar, was het document bij J. A.
 Stevens gelaten, niet dat document?—Neen, omdat ik den
 inhoud van dat document niet kon zien. Ik heb thans
 hoopen documenten onder mijne bewaring, den inhoud
 waarvan ik niet mede bekend ben.

2426. Herinnert gij u dat het document bij u gelaten
 werd?—Documenten worden altijd bij mij gelaten.

2427. De laatste kennisgeving die gij produceert is een
 gedateerd Johannesburg 6 Januari, 1896, aan Stevens,
 Charter Company, Kaapstad: "Wees zoo vriendelijk
 kennis te nemen dat wij heden op het Nieuwe Concessies
 Syndikaat getrokken hebben de som van £10,000, zicht
 op Standard Bank, F. Rhodes"?—Ja.

2428. *De heer Meriman.*] Ziet gij dat dit op het Nieuwe
 Concessies Syndikaat is, terwijl de anderen op de Nieuwe
 Concessies Rekening waren?—Zij werden allen op de
 Nieuwe Concessies Rekening geplaatst.

2429. Gij hebt die documenten ontvangen?—Alles
 schijnt aan mij geadresseerd te worden, waarom weet ik
 niet.

2430. Waarom, als dit getrokken was op het Nieuwe
 Concessies Syndikaat, terwijl de anderen getrokken waren
 op de Nieuwe Concessies rekening, hebt gij den boek-
 houder gelast hen als dezelfde te behandelen?—Ik veron-
 derstel dat het slechts een kleine fout was bij het verzenden.

2431. Maar als gij toch met een zaak te doen hebt van
 £10,000, zou het verschil tusschen het nieuwe Concessies
 Syndikaat en Rekening uwe aandacht trekken?—Ik
 geloof niet dat het dat doen zou.

2432. *De heer Fuller.*] Was het verschil tusschen die
 twee lichamen u bekend?—Ik heb nooit ervan gedroomd.

Vrijdag 19 Juni 1896.

TEGENWOORDIG :

DE HEER MERRIMAN (Ageerend Voorzitter.)

De heer Schreiner,	De heer Innes.
„ Jones,	„ Fuller.
„ Du Toit,	

De heer Lewis Lloyd Michell Ondervraagd.

2433. *De heer Merriman.*] Gij zijt algemeen Bestierder van de Standard Bank?—Ja. Den heer
L. L. Michell.

2434. Wij hebben gehoord dat omtrent in het midden van Januari een som van £61,550, betaald is aan de B. Z. A. Compagnie, ten einde zekere rekening aftebetalen. Wilt gij zoo goed zijn ons te zeggen op wiens autoriteit dat betaald is aan de Chartered Company en door wien?—Daar het vermeld was in de dagvaarding die ik ontving om hier te verschijnen, liet ik de boeken nazien en ik vind dat een cheque voor £61,550, onderteekend door den heer Rhodes, betaald is ten krediet van de Chartered Compagnie. 19 Juni, 1896

2435. *De heer Schreiner.*] Kunt gij den datum noemen?—Ik geloof op 15 Januari.

2436. Wij zien dat op 9 Nov. 1895 de som van £1000 geplaatst werd ten krediet van Dr. H. A. Wolff, in uw Mafeking Tak, van de Kaapstad door de B. Z. A. Compagnie. Wilt gij zoo goed zijn ons de moeite te besparen van iemand van Mafeking te laten komen, door een kopie te verschaffen van Dr. Wolff's rekening met uw Mafeking Tak in de maanden November en December?—Ja ik kan telegrafeeren naar Mafeking dat die rekening opgezonden moet worden en kan haar aan het Comité overhandigen.

De heer J. A. Stevens verder ondervraagd.

2437. *De heer Merriman.*] Hebt gij uw geheugen reeds opgefrischt omtrent die nieuwe Concessies Rekening, want wij vinden dat zij geopend is volgens uwe instructies?—Ja, ik geloof dat dit zoo is. Den heer
J. A. Stevens

Den heer
J. A. Stevens
19 Juni, 1896

2438. Wie heeft u die instructies gegeven?—Ik geloof dat de heer Berry, en ik het onder ons hebben geschikt. De documenten zouden genoegzaam geweest zijn om o s daartoe in staat te stellen.

2493. Het was de order van den heer Rhodes dat de drafts getrokken door Kol. Rhodes als genoegzaam moesten beschouwd worden?—Ik geloof dat de documenten genoeg zouden geweest zijn.

2440. *De heer Schreiner.*] De rekening zou niet werkelijk geopend zijn voordat gij de eerste cheque getrokken hadt om een draft te honoreeren?—Voorzeker niet.

2441. En de eerste cheque werd mede-onderteevend door den heer Rutherford in naam van den heer Rhodes?—De heer Rutherford heeft deze cheques mede-onderteevend, maar hij zou geen stem in de zaak hebben van van het openen van eene rekening.

2442. Maar toen hij voor den heer Rhodes teekende, veronderstel ik dat hij niet zonder autoriteit van den heer Rhodes zou gehandeld hebben?—Hij zou niet autoriteit krijgen voor elke cheque die hij onderteevend.

2443. Maar voor het onderteekenen van cheques van een zekere soort?—Neen.

2444. Er was eene rekening van Dr. Wolff, een kopie waarvan behoort verschaft te worden aan het Comité, die onder andere posten een heeft van £1,000 op zijn krediet geplaatst te Mafeking op 9 Nov. 1895. Welke autoriteit was er om hem met £1,000 te krediteeren?—Dr. Wolff werd er mee gekrediteerd, zoover ik mij herinner, en ik geloof dat de heer Berry ook tegenwoordig was, volgens instructies van Dr. Jameson.

2445. Was hij toen hier?—Het is mogelijk.

2446. Logeerende hij den heer Rhodes?—Hij logeerde gewoonlijk daar.

2447. Gaf hij u gewoonlijk algemeene instructies over geldelijke zaken?—Wij moesten instructies van hem aannemen wanneer hij hier was.

2448. Maar hij was slechts Administrateur van Rhodesia?—Alle orders die wij van hem kregen zouden wij moeten gehoorzamen.

2449. Om geld op iemands krediet te plaatsen te Maf-

king?—Als de Administrateur zulk een order gaf, zouden wij niet aarzelen. Den heer
J. A. Stevens.

2450. Niet als het was om geld te plaatsen op het krediet van iemand ergens?—(Geen antwoord.) 19 Juni, 1896.

2451. *De heer Innes.*] Zelfs al had het niets te doen met Rhodesia?—Ik zou mij niet met de zaken van den Administrateur bemoeien.

2452. Zelfs als gij ziet dat het niets ermee te doen heeft?—Hij zou verantwoordelijk zijn.

2453. Beweert gij dan dat Dr. Jameson werkelijk de Bestierende Directeur van de Compagnie was?—O neen, zeker niet.

2454. *De heer Schreiner.*] Welk onderscheid maakt gij dan?—Hij heeft volle macht het openen van een rekening te gelasten.

2455. In de volste mate?—Hij had vrij groote macht.

2456. Hoe kreeg hij die macht?—Ik weet het niet.

2457. Werd het u gezegd dat hij die macht had?—Neen.

2458. Heeft hij bij andere gelegenheden u gelast geld te plaatsen op het krediet van andere personen?—Ja, ik heb nog een ander bedrag op een krediet geplaatst volgens zijne instructie.

2459. Ook omstreeks dien tijd?—Ja.

2460. Had dat iets te doen met dit onderzoek?—De rekening van Majoor White en ook die van Dr. Somersshields, hetgeen bepaald gelast werd door Dr. Jameson.

2461. De voorschotten aan White, Somersshields en Wolff waren de eenige voorschotten die gij gedaan hebt aan personen op autoriteit van Dr. Jameson?—Wij namen alle instructies omtrent Majoor White van Dr. Jameson.

2462. Zijn deze de eenige drie gevallen?—Ik weet het niet zeker. Ik geloof niet dat er anderen waren.

2463. Gij zult zorgen dat een kopie van Dr. Wolff's rekening aan het Comité verschaft wordt?—Ja, ik geloof dat de heer Berry de kopie die u gelast gereed maakt.

2464. En van de Pitsani kamp rekening?—Ja.

2465. Komt Dr. Harris naar de Kolonie?—Ik heb niets gehoord van zijn komst.

2466. Gij hebt geen latere communicatie gehad met

Den heer
J. A. Stevens
—
19 Juni, 1896. uwe Compagnie?—Ik heb hem twee kabelgrammen gezonden.

2467. En Seccull?—Ik heb hem ook een kabelgram gezonden.

2468. Zegt gij dat gij reden hebt te gelooven dat Graaf Grey de tegenwoordigheid van den heer Berry en de boeken vereischt?—Ja, zij zijn absoluut noodzakelijk. Het is absoluut onmogelijk voor ons het werk te doen. De sommen gelds die nu verzonden worden in verband met den Matabele oorlog zijn zeer groot. Als gij ons dus wilt te hulp komen, zal het ons een groote dienst zijn.

De heer Frederiek Foulger Rutherford ondervraagd.

Den heer
F. F.
Rutherford. 2469. *De heer Merriman.*] Gij zijt agent voor de B. Z. A. Compagnie?—Ja tot op zekere hoogte.

2470. Gij hebt een procuratie van den heer Rhodes om cheques voor hem te onderteekenen?—Nee, ik heb geene procuratie, ik onderteeken cheques in verband met de B. Z. A. Compagnie, niet de private cheques van den heer Rhodes.

2471. Gij onderteekent cheques in zijn naam voor de Compagnie?—Ja ik onderteeken mede, ik heb volstrekt geene procuratie, maar de Standard Bank heeft mij gezegd dat mijne onderteekening erkend zou worden.

2472. Herinnert gij u dat gij in Oct. en Nov. ll. cheques onderteekend hebt om drafts door Kol. Rhodes getrokken uit te betalen?—Nee, ik kan u niet zeggen wat ik onderteekend heb.

2473. Hier is bijvoorbeeld een cheque op een draft van £10,000 op 7 Nov. ?—Dat is mijne onderteekening.

2474. Wie autoriseerde u de cheque daarvoor te onderteekenen?—Niemand. Ik onderteeken al de cheques die mij door de Compagnie voorgelegd worden. Zij zijn geteekend met de voorletters van de ambtenaren der Compagnie en dan onderteeken ik ze, en zoover ik weet is mijne onderteekening altijd erkend door de Standard Bank.

2475. Doet gij onderzoek naar de cheques die gij onderteekent?—Nee, geene hoegenaamd. Ik ga naar het kantoor der Compagnie ten 2 ure en onderteeken de cheques die mij voorgelegd worden.

2476. Hebt nooit communicatie gehad met iemand omtrent de drafts van Kol. Francis Rhodes?—Met niemand,

Den heer
F. F.
Rutherford.

2477. *De heer Schreiner.*] Dan kan de heer Stevens, ongetwijfeld een achtingswaardig persoon, een cheque uitschrijven voor £20,000 in zijn eigen belang en haar u voorleggen en dan zoudt gij als vertegenwoordiger van den Bestierenden Directeur haar onderteekenen zonder eenig onderzoek te doen, en als gij weer van hem hoort zou gij misschien vernemen dat hij naar Guam vertrokken was?—Als de cheques geteekend zijn met de voorletters van den heer Stevens of van den heer Berry, doe ik geen onderzoek.

19 Juni, 1896.

2478. Ofschoon gij vertegenwoordiger zijt van den Bestierenden Directeur?—Als ik den stempel met den naam van den heer Rhodes op de cheque zie, onderteeken ik. Ik doe nooit vragen. De heer Michell, de Bestierder van de Standard Bank, zeide mij jaren geleden dat mijne onderteekening aangenomen zou worden.

2479. *De heer Jones.*] Als een cheque voor £100,000 u gepresenteerd werd, zoudt gij haar onderteekenen zonder onderzoek?—Ik heb een cheque voor bijna dat bedrag eenige dagen geleden onderteekend en heb geen vragen gedaan.

2480. *De heer Schreiner.*] Is dat de manier waarop de zaken van de Chartered Company hier verricht worden?—Dat kan ik u niet zeggen.

2481. Uwe onderteekening geldt als de onderteekening van den Bestierenden Directeur, en gij neemt een verantwoordelijkheid op u aan den Bestierenden Directeur door toestemmen in uwe onderteekening onder de cheques te plaatsen. Welke instructies heb gij daaromtrent gekregen van den Bestierenden Directeur?—Ik heb geene gehad van den Bestierenden Directeur.

2482. Wie gaf u de oorspronkelijke instructies?—Ik hoorde—

2483. Door wien?—Ik kan u niet zeggen of het Dr. Harris was, maar ik kan het u zeggen dat het niet de heer Rhodes was; ik had destijds geen communicatie met hem.

2484. Als het dan niet de heer Rhodes was, wie was het dan?—Ik kan het mij niet herinneren. Het is eenige jaren geleden. Ik ging naar de Standard Bank en de heer

Den heer
F. F.
Rutherford.
—
19 Juni, 1896.

Michell zeide aan mij dat mijne onderteekening erkend zou worden. Ik geloof niet dat ik een autoriteit in geschrifte heb, en ik heb geen communicatie met den heer Rhodes hieromtrent gehad.

2485. Was uwe instructie dat alles dat u voorgelegd werd geteekend door den Secretaris der Compagnie door u moest medeonderteekend worden. Wie u ook instructies gaf, gaf u deze instructies?—Mijn autoriteit was in dien geest.

2486. U gegeven door een persoon dien gij u niet kunt herinneren?—Ik weet niet of het Dr. Harris of de heer Rudd of wie het was.

2487. *De heer Jones.*] Gij denkt niet dat het noodig is u ervan te overtuigen dat de cheques u voorgelegd voor de schulden der Chartered Company zijn?—Nee, als ik de rekeningen zie, controleer ik ze op geenerlei wijze en als zij cheques zijn van de B. Z. A. Compagnie op de Standard Bank, met de voorletters geteekend van den Secretaris of boekhouder, onderteeken ik ze.

2488. Welke rekeningen?—Rekeningen die dagelijks mij voorgelegd werden. Ik ga ten 2 ure naar het kantoor der Compagnie en het chequeboek wordt mij voorgelegd met de rekening en als de cheque gestempeld is C. J. Rhodes en het bewijs geteekend is met de voorletters van den secretaris of boekhouder, heb ik altoos onderteekend en nooit vragen gedaan.

2489. *De heer Schreiner.*] Zoodat letterlijk de Compagnie niet meer securiteit heeft met uwe onderteekening dan zij zonder die onderteekening zou gehad hebben?—Zij hebben de autoriteit van den heer Rhodes.

2490. Zij hebben niet meer securiteit dan wanneer uwe onderteekening niet erop was?—(Geen antwoord.)

2491. *De heer Innes.*] Vraagt gij niet om de bewijzen te zien?—De bewijzen worden mij voorgelegd maar ik onderzoek ze niet naar zulk een zaak als de drafts van Kol. Rhodes zou ik geen navraag doen.

2492. Vraagt gij om de draft waarvoor gij een cheque onderteekent?—Al de rekeningen worden mij voorgelegd. Als eene rekening geteekend is met de voorletters van een dzer twee ambtenaren, onderteeken ik een cheque ervoor.

2493. *De heer Merriman.*] Veronderstel dat een der leden

van dit Comité naar Johannesburg ging en een draft trok op de Chartered Company, en de Secretaris schrijft een cheque ervoor uit, zoudt gij die cheque onderteekenen zonder onderzoek te doen of die persoon geautoriseerd is op de Compagnie te trekken?—Ik geloof van ja.

Den 1 eer
F. F.
Rutherford.
19 Juni, 1896

2494. *De heer Jones.* Bijvoorbeeld, de cheque van £10,000 op 9 Januari, kunt gij het bewijs ervoor produceeren?—Neen, zeker niet.

2494. Welke vorm van bewijs is aan de cheque gheecht als gij haar onderteekent. Zou die draft uw bewijs ziju?—Ik geloof van neen. Gewoonlijk is het bewijs een gedrukte vorm waar de bijzonderheden ingevuld zijn. Ik geloof dat ik u een vorm van bewijs kan voorleggen.

2496. *De heer Innes.*] Teekende Dr. Harris ooit rekeningen met zijne voorletters?—Hij onderteekent rekeningen als hij hier is, maar ik herinner mij niet dat hij met zijn voorletters getoekend heeft.

2497. Dan zijn het alleen de heer Stevens en de heer Berry op wie gij u verliet?—Ja, sedert het vertrek van Dr. Harris.

2498. *De heer Fuller.*] Waren er twee voorletters of een op elke draft?—De heer Berry of de heer Stevens toekende hunne voorletters. Als Dr. Harris afwezig is, worden de cheques door Stevens onderteekend en het bewijs wordt geteekend door de voorletters van Berry en dan worden de cheques door mij medeonderteekend.

2499. *De heer Innes.*] Gij plaatst uwe medeonderteeking op cheques geteekend met de voorletters van Berry?—Onder den naam van den heer Rhodes.

2500. *De heer Jones.*] Gij bedoelt onder den stempel C. J. Rhodes? Ja.

2501. *De heer Schreiner.*] Niet onder de onderteekening van den heer Rhodes?—Ik heb hem nog nooit een cheque zien onderteekenen, waarvan ik weet.

2502. Gij zoudt u verlaten op de onderteekening van Dr. Harris. Gij hebt zelfs niet gekeken naar de bewijzen?—Ik wil niet zeggen dat ik altijd zeer nauwkeurig naar de bewijzen gekeken heb.

2503. Ik verstond dat gij gezegd hebt dat gij geen belang hechte aan de bewijzen en ze niet onderzocht?—

Den heer
F. F.
Rutherford.
—
19 Juli, 1896.

Ik bekommer mij niet erover of zij 1,000 muilezels koopen tegen £50 of £5 elk, ik zou niet zeggen dat £50 te veel was, maar zonder vragen te doen zou ik onderteekenen.

2504 *De heer Jones.*] Hier is een draft en hier is een cheque. Ik veronderstel dat de draft een bewijs zou hebben?—Ik geloof van ja. Ik weet niet of de vorm van de Compagnie eraan gehecht zou zijn.

2505 Hebt gij niet eenvoudig gekeken naar de onderteekening op de cheque?—Ik kan niet zeggen of ik dat in dit bijzonder geval gedaan heb.

2506. Als een cheque onderteekend was door een ambtenaar van de B. Z. A. Compagnie, zoudt gij haar mede onderteekenen, zonder eerst naar het bewijs te vragen?—Ik weet niet of ik doen zou of niet. Als ik de onderteekening herkende, zou ik niet naar een bewijs vragen, maar de bewijzen worden mij dagelijks voorgelegd in het chequeboek, wanneer ik kwam om te onderteekenen. Er zou een hoop bewijzen zijn en binnen de vormen van de Compagnie zouden de rekeningen zijn. Een handelaars rekening, bijvoorbeeld, zeg dat wijn gekocht was van Sedgwick & Co De vorm van de Compagnie Sedgwick's rekening bevattende zou mij voorgelegd worden. Hij zou geteekend zijn met de voorletters van een beambte der Compagnie en ik zou haar onderteekenen.

2507. *De heer Merriman.*] Maar in dit geval hadt gij niets van dien aard. Gij hadt alleen een onbekend persoon, ten minste wat uwe Compagnie aangaat, die op de Compagnie trekt voor zulke groote sommen als £10,000 en gij zegt dat gij die drafts onderteekend hebt zonder iemand te raadplegen, eenvoudig op de voorletters van den heer Stevens?—De heer Rhodes is thans afwezig en Dr. Harris ook.

2508. Maar toen was de heer Rhodes hier?—Kol. Rhodes is geen onbekend persoon.

2509. Welk recht had hij om op de Compagnie te trekken?—Ik weet het niet.

2510. Waar was dan het bewijs In het geval van het koopen van wijn van Sedgwick zoudt gij een bewijs zien, maar hier is een onbekend persoon die voor sommen van £10,000 trekt en gij onderteekent in naam van den Bestierenden Directeur zonder de bewijzen te raadplegen, of te

onderzoeken?—Ik moet van u verschillen. Hij is, in de eerste plaats, niet een onbekend persoon en ik wist niet of hij niet verbonden was met de Compagnie.

Den heer
F. F.
Rutherford.
19 Juni, 1896.

2511. Wist gij niet op 6 Januari dat hij verbonden was met de Compagnie?—Op 6 Januari was Kol. Rhodes in Johannesburg, geloof ik, zoover ik weet was hij daar Bestierende Directeur.

2512. Waarvan?—Van de B. Z. A. Compagnie.

2513. Van de B. Z. A. Compagnie?—Nee, van de Gold Fields van Zuid Afrika.

2514. En hij trok op de B. Z. A. Compagnie voor sommen ten bedrage van £61,000. Wilt gij zeggen dat gij cheques onderteekend hebt, voor drafts van een persoon niet verbonden met uwe Compagnie, en die verbonden was met een andere Compagnie, zonder den Bestierenden Directeur te hebben geraadpleegd?—Ik weet niet of ik hem geraadpleegd heb of niet, maar ik heb die cheques voor de drafts onderteekend en zou het weer doen als zulk een draft gezonden werd.

2515. *De heer Innes.*] Gij onderteekent zeker een groot aantal cheques voor de Compagnie?—Een half dozijn elken dag en bij het einde der maand dertig of veertig.

2516. *De heer Fuller.*] Zeer vele groote sommen?—Ja, vooral in den laatsten tijd voor deze Matabele zaak.

2517. *De heer Innes.*] Toen gij eerst verzocht werd deze taak van onderteekenen op u nemen werd gij verzocht een wakend oog te houden als een vertrouwd persoon en voor de belangen van den heer Rhodes te zorgen?—Ik kreeg geene instructies.

2518. Zoodat uwe onderteekening niets meer was dan een stempel van den naam van den heer Rhodes?—Juist. De heer Rhodes was moeielijk te krijgen, daarom moest ik voor hem onderteekenen. Ik geloof dat als de heer Fuller naar Engeland ging en mij verzocht cheques voor hem te onderteekenen, zou ik het doen.

2519. *De heer Merriman.*] Maar gij zoudt geen cheques onderteekenen op de Union Compagnie £61,000 bedragende, voor rekeningen zonder onderzoek en zonder met iemand te raadplegen?—Ik ging naar den heer Michell en vroeg hem wat ik moest doen. Hij zeide, onderteeken gij en wij zullen betalen.

De heer W. P. Schreiner, C.M.G., L.W.V., ondervraagd.

- Den heer
W. P.
Schreiner,
C.M.G.
L.W.V.
—
91 Juni, 1896.
2520. *De heer Merriman.*] In December 1890 waart gij Procureur-Generaal in het vorige Ministerie?—Ja.
2521. Een ambtgenoot van den heer Rhodes?—Ja.
2522. Gij zijt bekend met het doel van dit onderzoek?—Ja.
2523. Het is in verband met den Jameson inval?—Ja.
2524. Hadt gij eenige suspicie of wist gij dat zulk eene beweging voorgenomen was in de laatste dagen van December?—Niet voor 30 December, op welken dag ik de telegrammen ontving waarvan de heer Graham gesproken heeft.
2525. Gij waart in gedurige communicatie met den heer Rhodes?—In December was ik lang afwezig. Gedurende het grootste gedeelte van December was ik in den Vrijstaat.
2526. Na uw terugkeer waart gij in gedurige communicatie?—Neen, niet gedurig. Gedurende omtrent vier dagen heb ik hem niet gezien. Ik keerde op 23 December terug en ik zag hem toen een oogenblik, toen ik mij ging rapporteeren na de conferentie te Bloemfontein. Toen zag ik hem niet weer gedurende omtrent vier dagen.
2527. Herinnert u Zondag, 29 December?—Ja. Ik had den heer Rhodes toen vier dagen lang niet gezien.
2528. Hebt gij hem op den 29sten gezien?—Ja.
2529. Hoelaat?—Ik was gewoon zeer dikwijls naar hem te gaan, vooral Zondags en ik ging erheen daar ik hem drie of vier dagen niet gezien had. Ik ging dus tusschen 5 en 6 in den namiddag.
2530. Heeft hij u toen gezegd dat er waarschijnlijk moeilijkheden ontstaan zouden?—Ik wachtte op den stoep, totdat hij van eene wandeling terugkwam. Er waren anderen tegenwoordig buiten mij en toen zeide hij niets daaromtrent. Ik bleef daar totdat het tijd was voor mijn avondeten, en ik verliet hem omtrent 7 uur. Hij wandelde met mij den stoep af, maar ik wil niet meer hiervan zeggen tenzij gij het wenscht, want ik geloof niet dat het noodig is.
2531. Het had niets te doen met het doel van dit onder-

zoek?—Dat wil ik niet zeggen. Ik wil niet zeggen dat het niets ermee te doen had. Misschien is het beter te verhalen wat er op Maandag plaats had en dat zou niet verstaanbaar zijn zonder dit te vertellen. Ik wandelde met den heer Rhodes tot het einde van den stoep. Ik was zeer bekommerd over den onrustigen toestand in Johannesburg. Toen wij aan het einde van den stoep kwamen, zeide ik: “Hebt gij Charlie Leonard gezien?” hij zeide “Ja, ik heb hem gezien.” Ik zeide: “In hemelsnaam houdt u uit die verwikkeling. Men zal het oog op u houden en u met die onrust in verband brengen.” Van den Vrijstaat gekomen zijnde en de gevoelens van de bevolking gehoord hebbende, wist ik dat er een opinie uitgesproken werd omtrent den heer Rhodes, die ik niet deelde, en waartegen ik hem krachtig verdedigde. Dit wetende achtte ik het mijn plicht hem te waarschuwen tegen te veel communicatie met den heer Leonard. De heer Rhodes is niet een man van veel woorden, en zoover ik mij herinneren kan, haalde hij de schouders op en zeide: “O, dat is ‘all right.’” Op den Maandag ontving ik zekere telegrammen.

Den heer
W. P.
Schreiner,
C.M.G.
L.W.V.

19 Juni, 1894.

2532. Die wij reeds als getuigenis hebben?—Ja, ik behoef daarover niet in bijzonderheden te treden. Ik wil bij het getuigenis van den heer Graham voegen dat toen ik naar het huis van den heer Faure ging in de Tuinen, en hem die telegrammen toonde van den Magistraat en het eerste van Kimberley, ik niets zeide, maar ik legde hem de telegrammen voor. Hij las ze en ik zeide toen: “Wat denkt gij ervan?” Hij zeide: “Het is alles onzin, Rhodes zou nooit iets van dien aard toegelaten hebben zonder met ons erover te spreken.” Deze Politie wordt verplaatst in verband met de ontwikkeling van het Protectoraat en de spoorweglijn.” Ik zeide: “Gij komt met mij volkomen hieromtrent overeen.” Ik zeide: “Dit telegram van den heer Robinson achtte ik gewichtig en ik wilde Sir Gordon gaan zien (die dicht bij den heer Faure woont) maar daar gij en ik van hetzelfde gevoelen zijn, dat het waarschijnlijk eene vergissing is, zal ik dat niet doen maar rechtaf gaan en den heer Rhodes zoo spoedig mogelijk gaan zien.” Dit was tusschen 4 en 5 uur in den namiddag. Nadat ik met

Den heer
W. P.
Schreiner,
U.M.G.
L.W.V.

19 Juni, 1896

den heer Faure gesproken had, ging ik naar mijn kantoor om te sluiten. Ik vond dat de heer Graham niet daar was en vernam dat hij een telegram had en mij wilde zien. Ik ging het plein over en ontmoette hem van de Club komende. Hij ging met mij terug en wees mij het telegram, waarop ik hem instructies gaf welk antwoord te zenden, nog onder den indruk dat ik de tijding volstrekt niet als waar kon aannemen. Ik nam het telegram en vroeg hem of hij naar huis ging, en zeide dat als ik het, na den heer Rhodes gezien te hebben, noodig vond een ander telegram te zenden ik het hem aan zijn huis zou laten weten. Ik ging dadelijk per trein met die telegrammen. Ik weet dat ik uitreed met een der leden van dit Comité, den heer Innes, en hij en ik wandelden samen van de statie. Ik weet niet met welken trein ik reisde, maar het was omtrent vijf uur. Ik ging niet naar mijn huis, maar ging direct van de statie naar den heer Rhodes met mijn zak en die telegrammen. Ik kwam er aan, vroeg naar den heer Rhodes, en zijn vertrouwde dienstbode zeide dat hij uit rijden was met een ander heer dien ik niet behoef te noemen. Ik bleef op zijn stoep tot mijn etensuur. Een heer logeerde daar met wien ik een gesprek had, maar natuurlijk had dat geen betrekking op deze zaak. Ik wilde van de telegrammen niet met iemand anders spreken dan met den heer Rhodes, omdat ik meende dat het rapport niet waar was, maar ik achtte het zeer noodzakelijk den heer Rhodes te zien. Ik was niet gerust erover dat hij dien dag niet naar de stad geweest was want hij had mij op den Zondag gezegd dat hij om 10 uur in den voormiddag naar mijn kantoor zou komen om mij te spreken over een document dat hij opgesteld wilde hebben. Het was een private zaak waarover hij mij wenschte te raadplegen, niet in verband met dit onderzoek. Ik was ongerust erover dat hij niet gekomen was en zeide daarom aan zijn vertrouwden dienstbode en aan een vriend van hem die daar logeerde: "Wees zoo goed den heer Rhodes te zeggen, zoodra hij te huis komt dat ik hem zaken van het grootste belang mee te deelen had en dat ik ze hem zonder uitstel wenschte mee te deelen." Ik vertrok vóór mijn etensuur, en eenige minuten na het eten nadat ik naar

mijn studeerkamer was gegaan ontving ik een briefje van den heer Rhodes, door zijn vertrouwden dienstbode gebracht die daar met een lantaarn wachtte om mij door het bosch te geleiden, mij verzoekende dadelijk over te komen. Ik geloof dat ik Groote Schuur omtrent half 9 bereikte en ik vertrok nabij 12 uur en gedurende dien tijd sprak ik met den heer Rhodes. Ik wil niets meer zeggen dan absoluut noodzakelijk is omtrent dat gesprek en niets dat niet billijk is tegenover den heer Rhodes. Ik ging in mijn studeerkamer met de telegrammen in mijn hand. Zoodra ik hem zag, zag ik een man dien ik nooit tevoren gezien had. Zijn voorkomen was volkomen moedeloos en veranderd. Voor dat ik een woord kon zeggen, zeide hij: "Ja, ja het is waar. Oude Jameson heeft mijn appelkar omvergeworpen. Het is alles waar." Ik zeide dat ik eenige telegrammen had. Hij zeide: "Het komt er niet opaan. Het is alles waar. Oude Jameson heeft mijn appelkar omver geworpen," herhalende zooals hij altijd doet als hij ontroerd is. Ik was verstomd. Ik zeide: "Wat bedoelt gij, wat kunt gij bedoelen?" Hij zeide: "Ja, het is volkomen waar, hij is ingetrokken. Ga en schrijf uw resignatie. O, ik weet dat gij het doen zult." En toen zeide ik: "De vraag is niet of ik mijn resignatie zal gaan schrijven," maar ik vernam van hem vele feiten met betrekking tot deze zaak en ik zeide aan hem dat het zijn plicht was terstond een kabinets-vergadering bijeen te roepen.

2533. Hebt gij de feiten van hem vernomen die in dit Groenboek vervat zijn?—Nee, dat wil ik het Comité niet doen verstaan, maar ik vernam genoeg om mij terstond te doen besluiten dat het aftreden van den heer Rhodes, en natuurlijk ook het aftreden van al de anderen, absoluut noodzakelijk was. Tegelijkertijd vroeg ik hem: "Waarom hebt gij mij gisteren toen ik hier was niets gezegd?" en hij antwoordde terstond, "Ik dacht dat ik hem gestopt had. Ik zond telegrammen om hem te stoppen, en ik wilde niets ervan zeggen als ik hem gestopt had." Gedurende dit geheele gesprek was de heer Rhodes waarlijk ter neer geslagen. Hij was ter neer geslagen; hij was niet de man die die rol spelen kon. Wat ook de reden moge

Den heer
W. P.
Schreiner,
C. M. G.
L. W. V.

19 Juni, 1896.

Den heer *W. P. Schreiner, C.M.G. L.W.V.*
 19 Juni, 1896.

geweest zijn, toen ik tot hem sprak was hij ter neer geslagen. Als het onbillijk ware zou ik het niet zeggen, maar het is waar. Het kon geen veinzerij geweest zijn, als het dat was dan is hij de beste tooneelspeler die ik ooit gezien heb. Hij was volkōmen ter neer geslagen van geest, geruineerd. Ik zeide, "Waarom stopt gij hem niet, al is hij ingetrokken, gij kunt hem nog stoppen." Hij zeide: "Arme oude Jameson. Twintig jaren zijn wij vrienden geweest, en nu trekt hij in en ruineert mij. Ik kan hem niet verhinderen. Ik kan zijn ondergang niet gaan bewerken." Zoo stelde hij de zaak voor. Dit was de houding die hij aannam toen hij met mij sprak. Er had veel tusschen ons plaats. Ik wil daarin niet treden. Ik vertrok in zeer groote droefheid. Het was onmogelijk dien avond iets te doen, en ik verliet hem met de verstandhouding dat hij vroeg in den morgen het kabinet zou bijeen roepen. Wij kwamen bijeen. Ik behoef hicromtrent niets meer te zeggen ter aanvulling van wat de Eerste Minister, die toen Thesaurier was, gezegd heeft. Dit wil ik zeggen om te bevestigen wat hij gezegd heeft, dat het nooit later onzeker was, van het oogenblik waarop wij den heer Rhodes daar ontmoetten, dat de heer Rhodes moest aftreden. Het was niet zeker op welk oogenblik het aftreden zou plaats hebben, want er was nog veel hoop dat wij bloedvergieten zouden kunnen beletten, door tusschenkōmst van den Hoogen Commissaris. Op den dag waarop wij de tijding kregen van werkelijk bloedvergieten, op dien dag, werd de resignatie aangeboden, en gelijk de Eerste Minister zeide, werd zij dien dag niet aangenomen, alleen omdat Sir Hercules Robinson den avond van denzelfden dag naar de Z. A. Republiek zou vertrekken, en het was, naar ik vernam, op zijn speciaal verzoek dat de zaak zou overstaan. Als het noodig bleek dat zij aangenomen moest worden gedurende zijne afwezigheid, kon het getelegrafeerd worden. Het bleek noodig, en zij werd getelegrafeerd en aangenomen. Gij zult eene kennisgeving zien gepubliceerd op gezag op den morgen van den 3den Januari omtrent 11 of 1½ uur, bekend makende dat de heer Rhodes den vorigen dag zijne resignatie ingezonden had. Die kennisgeving was mijn minimum ter rechtvaardiging van mijzelf, want

ik zeide dat ik niet in betrekking kon blijven, tenzij het bekend gemaakt werd dat het aftreden zou plaats vinden, anders zou ik het publiek moeten bekend maken met de positie die ik ingenomen had. Ik schreef mijne resignatie werkelijk op den 2den. Ik wensch dit duidelijk te maken, omdat ik weet dat velen denken dat Ministers gewacht hebben om te zien hoe de zaken loopen zouden, en of de Jameson inval een succes zou zijn. Daarvan is geen woord waar. Wij hadden besloten aftetreden toen Dr. Jameson nog aan het intrekken was en toen er nog geen schot gedaan was.

2534. *De heer Innes.*] Dus zelfs als er geen bloed vergoten ware, zoudt gij toch zijn afgetreden?—Stellig. Het aftreden van het Ministerie was zeker, om deze reden dat ik onder eenige omstandigheden zou zij afgetreden, niets zou mij ervan weerhouden hebben.

2535. Zelfs als de Jameson inval gelukt was?—Gelukt of niet, het maakte wat mij aangaat geen het minste verschil.

2536. Gij zijt van oordeel dat ondernemingen van dien aard niet konden worden beoordeeld naar het succes ervan?—Volstrekt niet. Ik zeide toen, wat ik altijd gezegd heb, dat het verkeerd was van den wortel af aan, slecht, verdorven en geen succes kon het rechtvaardigen.

2537. Wanneer werd er voor het eerst gesproken van het uitvaardigen eener proklamatie door den Hoogen Commissaris?—Het eerste dat ik ervan hoorde was op Dinsdag, 31 Dec. Wij hadden vroeg in den morgen een kabinets vergadering, en ik wandelde terug naar mijn kantoor en omtrent 1. uur of half 12 kwam Sir Graham Bower naar mijn kantoor om mij het ontwerp van de proklamatie te toonen en hij zeide: Wat denkt gij ervan? Ik las haar en zeide dat zij niet opgesteld was in de gewone bewoordingen. Hij zeide dat zij opgesteld was zooals de heer Hofmeyr aan de hand gegeven had. Ik zeide: "Zij bevat alles dat zij behoort te bevatten en zij behoort terstond gepubliceerd te worden." Hij bleef slechts weinige minuten, zeker niet meer dan vijf, in mijn kantoor en vertrok met mijne goedkeuring van de bewoordingen der proklamatie die later gepubliceerd werd. En ik

Den heer
W. P.
Schweiner,
C. M. G.
L. W. V.

19 Juni 1896

Den heer
W. P.
Schreiner,
O.M.G.
L.W.V.
—
19 Juni, 1896.

moet dit zeggen omtrent die proklamatie, dat ik dacht dat zij terstond zou gepubliceerd worden. Ik kreeg op dien dag geen exemplaar van de *Buitengewone Gazette* die de proklamatie bevatte (gelijk men op het kantoor krijgt als er een *Buitengewone Gazette* verschijnt), en daarom deed ik den volgenden morgen terstond onderzoek omtrent de reden van het uitstel en waarom ik haar niet gekregen had.

2538. *De heer Du Toit.*] Wanneer werd zij gepubliceerd?—Ik weet niet hoe laat het was op Dinsdag. Ik kreeg haar eerst Woensdag.

2539. *De heer Innes.*] Ik versta dat gij zegt dat de Proklamatie eigenlijk door den heer Hofmeyr aan de hand gegeven is?—Ik geloof dat het zoo is. Wat mij aangaat, ik heb Zijne Excellentie den Gouverneur geen oogenblik gezien gedurende de rest van mijnen diensttijd. Wij hadden geene vergadering van den Uitvoerenden Raad en de toestand van zaken was de moeielijkste waarin Ministers konden geplaatst zijn. Daar was de Eerste Minister die zoo goed als buiten den Raad was, want wij hadden kabinetsvergaderingen die hij verliet om ons gelegenheid te geven te raadplegen. Daar was Sir Gordon Sprigg, de tegenwoordige Eerste Minister, die volgens een erkend recht de tusschenpersoon was tusschen het Ministerie en Gouvernements Huis in de afwezigheid van den heer Rhodes en wij handelden alsof hij afwezig was.

2540. *De heer Merriman.*] Op den Maandag avond, toen gij den heer Rhodes bezocht, heeft hij u de stappen meegedeeld die hij genomen had om Dr. Jameson te stoppen?—Hij zeide dat hij getracht had een telegram te verzenden dat hij meende dat verzonden was, maar dat hij niet wist toen hij mij zag dat de draad afgesneden was en dat zijn telegram niet verzonden was.

2541. Heeft hij u meegedeeld dat hij Jameson een telegram achterna gezonden had gelijk de hooge Commissaris had gedaan?—Bedoelt gij onafhankelijk van den Hoogen Commissaris?

2542. Ja?—Hij zeide dat hij getracht had een telegram te zenden. Ik zeide: "Er zijn vlugge paarden in het land, zelfs als de draad afgesneden is, het zou niet te veel

zijn een paard achter het andere te hebben en hem naterijden en hem te stoppen." Daarop gelijk ik zeide, riep hij uit: "Arme oude Jameson."

2543. *De heer Fuller.*] Hij wist dat de Hooge Commissaris Jameson trachtte te stoppen?—Op dit punt kan ik u slechts verwijzen naar de telegrammen van den 30sten die in het Rijksregeering Blauwboek verschijnen, No. 8063, beide huizen van het Parlement voorgelegd op last van Hare Majesteit. Ik weet niets van hetgeen er op den 30sten plaats had.

2544. *De heer Jones.*] Op de Kabinet vergadering op Dinsdag, werd niet besloten den Gouverneur te verzoeken een proklamatie uittevaardigen van den inhoud van die welke werkelijk uitgevaardigd is?—De heer Rhodes bleef met ons niet langer dan een half uur. Hij ging weg, verzekerd dat wij eenparig van gevoelen waren dat zijn aftreden moest volgen, maar wij drongen niet er op aan dat dadelijk gevolg eraan gegeven zou worden, omdat er pogingen aangewend moesten worden om Jameson te stoppen. Ik wil niet vertellen wat er in het kabinet plaats had, daar ik een sterken afkeer ervan heb dat te doen, maar wij hebben toen overwogen wat er gedaan kon worden om hem te stoppen, en de heer Rhodes ging van ons naar den Hoogen Commissaris om te zorgen dat stappen zouden genomen worden. Wij verstonden dat de Hooge Commissaris alle stappen nemen zou om Jameson van dien kant te stoppen. Gelijk ik zeide, ik drong den vorigen avond bij den heer Rhodes erop aan om vlugge paarden hen achterna te zenden ten einde hem te stoppen, ofschoon hij ingetrokken was, en ofschoon de draad afgesneden was. Ik wil het duidelijk maken dat ik en wij als een ministerie alles dat in ons vermogen was als een ministerie gedaan hebben om den inval te stoppen. De indruk op mij gemaakt was dat de heer Rhodes later volkomen afkeurde dat Jameson ingetrokken was toen en waar hij dat deed. Ik zelf twijfel daaraan niet, niettegenstaande al de onthullingen die wij gehad hebben en waarnaar ik zeer nauwkeurig geluisterd heb. Ik twijfel er niet aan dat dit zoo was. Mijne theorie, die ik toen aan den heer Rhodes mededeelde, was dat Jameson, doende wat hij deed, dacht dat hij den wensch, zoo niet

Den heer
W. P.
Sch. einr.,
C.M.G.
L.W.V.

19 Juni, 1896.

Den heer
*W. P.
 Schreiner,
 O.M.G.,
 L.W.V.,*
 —
 19 Juni, 1896.

het bevel van zijn hoofd recht opvatte. Ik zeide hem dien avond: "Dr. Jameson heeft dit gedaan omdat hij denkt dat het uw wensch is, ofschoon dit niet is wat gij zegt." Dat heb ik aan den heer Rhodes gezegd, en ik heb geene reden een der beschouwingen van de geheele gebeurtenis te laten varen. Als gij mij vraagt waarom de heer Rhodes niet meer energie en kracht aan den dag gelegd heeft om Dr. Jameson te stoppen, dan heb ik u alles gezegd wat ik van hem vernemen kon toen hij met gebroken hart zeide: arme oude Jameson, arme oude Jameson, wij zijn 20 jaren vrienden geweest, hij ruineert mij nu, maar ik kan niet gaan en hem achteruit trekken." Het zou misschien eenig licht op dit onderzoek werpen als het Comité een brief wil overwegen van den heer Rhodes aan den Imperialen Secretaris, op 30 Dec. ontvangen en gedrukt in het reeds genoemde Blauwboek: "Kantoor van den Eersten Minister, (waarschijnlijk op officieel papier geschreven) Waarde Bower, Jameson is ingetrokken zonder mijne autoriteit. Ik hoop dat mijne telegrammen hem gestopt hebben. Het spijt mij dat ik u misgelopen ben. De uwe, enz., C. J. Rhodes." Ik wil in verband hiermede de aandacht vestigen op een brief van Sir Graham Bower aan Sir Hercules Robinson: "Newlands House, 30 Dec., 5 a.m. Ik hoop dat gij vroeg naar de stad zult komen. Er is, vrees ik, slecht nieuws van Jameson. Hij schijnt Rhodes ongehoorzaam te zijn geweest en den stang tusschen de tanden genomen te hebben." Deze brief werd zeer vroeg Maandag morgen geschreven, nadat de heer Rhodes Sir Graham Bower had meegedeeld wat er had plaats gevonden, hetgeen, zooals algemeen bekend is, hij laat Zondag avond of vroeg op Maandag morgen deed. Ik zou ook gaarne zien dat het Comité kennis neemt van de andere brieven van 30 Dec. 1895, in hetzelfde boek gedrukt. Op 30 Dec. schreef Sir Graham Bower aan den heer Rhodes: "met betrekking tot de mondelingsche mededeeling mij door u gisteren avond om 11 uur gedaan, dat Dr. Jameson van plan was dien avond de Transvaal in te trekken met een gewapende macht om leven en eigendom te Johannesburg te beschermen, ben ik door zijne Excellentie den Hoogen Commissaris gelast u mee te deelen dat de daad van Dr. Jameson

gerepudieerd wordt door Harer Majesteit's Gouvernement; dat de schending van het gebied van een bevrienden Staat de overtreders aan zware straffen blootstelt en dat de daad een schennis zijnde van de Charter, waarschijnlijk de herroeping ervan zal ten gevolge hebben. Ik ben verscheidene malen heden morgen op uw kantoor geweest om u de instructies van zijn Excellentie mee te deelen omtrent de onmiddellijke herroeping van Dr. Jameson, maar, zoover bekend, is, zijt gij in geen der publieke kantoren of in het kantoor van B. Z. A. Compagnie geweest. Ik zend dus dezen brief met een speciale bode naar uw private woning." Op denzelfden dag is er nog een brief van Sir Graham Bower die ofschoon als No. 10 gedrukt, terwijl de andere No. 9 is, geloof ik de eerste was: Mijnheer—Daar gij heden niet in de Kaapstad geweest zijt, verzocht de Hooge Commissaris mij u het afschrift van een telegram te zenden van den Secretaris van Staat heden morgen ontvangen, gedateerd 29 December, dat hij u getoond zou hebben als gij Gouvernements Huis bezocht hadt." De brief bevat verder het welbekende telegram van den heer Chamberlain van den 29sten. Ik wil het Comité uitleggen waarom ik deze documenten hier wil aangeteekend hebben. Het is omdat op den avond van den 30sten, toen ik den heer Rhodes zag, ik niets ervan wist dat deze correspondentie gedurende den dag gevoerd was. Ik wil u aantoonen wat mijn indruk was. Mijn indruk dien avond was stellig dat de heer Rhodes geheel te neer geslagen was, maar of hij ter neer geslagen was omdat Jameson zijn bevelen overtreden had en ingetrokken was, dan of hij ter neer geslagen was omdat hij een brief gelijk bovenstaande van den 30sten ontvangen had. de herroeping van de Charter dreigende, is een zaak waaromtrent ik nog niet tot een besluit gekomen ben. Ik zou mijn plicht niet doen als ik aan dit Comité niet zeide dat mijn indruk bepaald was dat de heer Rhodes zelf niet stappen wilde nemen om Dr. Jameson te stoppen, maar in verband hiermee wil ik nogmaals herhalen dat de beweegreden die hij noemde was dat Dr. Jameson zonder zijn autoriteit gehandeld had en in strijd met zijn instructies, maar dat de kogel nu door de kerk was en hij (de heer Rhodes) kon hem niet in den weg staan. Beoordeel die

Den heer
W. P.
Schreiner,
C.M.G.,
L.W.V.

19 Juni, 1896.

Den heer
W. P.
Schreiner,
O.M.G.,
L.W.V.

19 Juni, 1896.

beweegreden, zooals zij goedvindt, maar dat was de beweegreden die hij noemde.

2545. *De heer Merriman.*] Gij wist toen niet van de telegrammen die sedert door het Groenboek aan het licht gebracht zijn?—Geen woord.

2546. En ook niet van het telegram van 27 Dec.?—Neen. Zonder in bijzonderheden te treden wil ik zeggen dat voordat de heer Rhodes werkelijk afscheid nam van zijne ambtgenooten, hetgeen hij op 2 Jan. omstreeks 3 uur deed, waarna zijne ambtgenoten als zoodanig hem nooit weer gezien hebben, volledig onderzoek gedaan werd door het kabinet, waarvan ik niets zeggen wil. Wij wisten toen natuurlijk niets van deze telegrammen.

2547. Zij kwamen als een donderslag uit de heldere lucht?—Volstrekt niet, want ik was er volkomen zeker van dat er zulke telegrammen moesten zijn. Daarvan was ik volkomen zeker uit hetgeen ik op 1 Jan. wist. Omwentelingen groeien niet in één nacht gelijk paddestoelen. Ik wil hierbij voegen dat ik volkomen ervan overtuigd was dat van mijne ambtgenoten in het Ministerie noch de tegenwoordige Eerste Minister, noch de heer Faure, noch de heer Laing, noch de heer Frost, het minste idee ervan hebben gehad.

De heer T. Berry verder ondervraagd.

Den heer
T. Berry.

2548. *De heer Schreiner*] Gij produceert gecertificeerde kopien uit uwe boeken van de Pitsani kamp rekening en van Dr. Wolff's rekening gecertificeerd als correct volgens uw grootboek, dat thans in de Comité kamer is en waarnaar het Comité in uwe tegenwoordigheid verwijst?—Ja.

Muandag, 22 Juni, 1896.

TEGENWOORDIG :

De PROCUREUR-GENERAAL (Voorzitter),

De heer Merriman,		De heer Jones,
„ Fuller,		„ Du Toit,
„ Innes,		„ Schreiner.

De heer David Stephen ondervraagd.

2549. *Voorzitter.*] Welke betrekking bekleedt gij in het post en telegraaf departement?—Hoofdklerk in den Telegraaf Tak.

Den heer
D. Stephen.

22 Juni, 1896.

2550. Zijt gij de getuige die onder eene dagvaarding van het Gouvernement van het Z. A. Republiek zekore telegrammen geproduceerd hebben bij de terechtstelling in Pretoria?—Ja.

2551. Zijn die telegrammen teruggezonden?—Ja.

2552. Zijn zij nu in uwe bewaring?—Ik heb ze nu.

2553. Voordat gij een dagvaarding ontvingt van de Z. A. Republiek, is een telegram betrekking hebbende op het onderwerp van het onderzoek ooit aan een persoon bekend gemaakt, hetzij aan een Minister of iemand anders?—Neen.

Getuige.] De Postmeester-Generaal wenscht dat voordat ik documenten inlever, ik het Comité moet verzoeken formeel van mij te eischen dat ik ze produceer, volgens de procedure in de Gerechtshoven in de Kaapkolonie.

2554. *De heer Schreiner.*] Ik veronderstel dat gij bekend zijt met het rapport omtrent de verschillende punten, die de Postmeester-Generaal zoo goed was voor het Comité op te stellen?—Ja.

2555. Ik zal u nu ondervragen omtrent dat rapport. Het eerste telegram genoemd is een van Jameson aan Harris, Charter, Kaapstad, ingeleverd te 9.5 a.m. op 29 December, Zondag morgen. Wilt gij dat inleveren?—Ja. (Telegram ingeleverd).

2556. Dat is in cijfer?—Ja.

- Den heer
D. Stephen.
21 Juni, 1896.
2557. Weet gij welk cijfer dat is?—Neen.
2558. Is dit het oorspronkelijke telegram?—Ja, dat is onze kantoor kopie van het oorspronkelijke telegram.
2559. Ik zie dat het van Pitsani is. Is dat het eenige telegram dat dien morgen van Dr. Jameson ontvangen is?—Dat is het eenige telegram volgens de beschrijving ons gegeven en de bijzonderheden ons verschaft.
2560. Hebt gij de telegrammen laten doorzoeken?—Ja.
2561. En in den loop van dat onderzoek, hebt gij geene andere telegrammen gevonden van Dr. Jameson aan Harris, Charter, op dien dag?—Neen.
2562. Kunt gij bevestigen dat het rapport van den heer French correct is?—Ja.
2563. Gij bevestigt dat rapport?—Ja, ingesloten in den brief van den heer French.
2564. Dit telegram is afgeleverd aan een heer met een donker moustache?—Ik zelf weet dat niet.
2565. Wie gaf u die informatie?—Zij werd verkregen van het Centraal Telegraaf kantoor, van den ambtenaar in dienst.
2566. Wie was dat?—De heer Crerar.
2567. Is hij nog in de Kaapstad?—Ja in het Centrale Telegraaf Kantoor. Ik zou niets weten van de aflevering van telegrammen in de Kaapstad; in mijn Departement hebben wij alleen met de telegrammen te doen nadat ermee klaar is, en wij zijn een maand of zes weken het Centrale kantoor ten achteren.
2568. Heeft de heer Crerar den naam van den persoon genoemd?—Dit weet ik niet.
2569. Wilt gij nu een telegram produceeren van Dr. Harris aan Heaney, Kimberley Statie, Kimberley, passagier van Bloemfontein, ingeleverd ten 10.35 a.m., op den 28sten Dec.?—Ja. (Telegram ingeleverd.) Het werd ontvangen in het kantoor te 10.45.
2570. Wat is de inhoud ervan?—“Ga naar Bisset en vertoon hem dit. Uw speciale trein is besteld. Verlies geen tijd anders zult te laat zijn.”
2571. Is dat het eenige telegram dat gij gevonden hebt van 27 of 28 Dec, van Harris of van C. J. Rhodes aan Heaney?—Ja.

2572. *De heer Merriman.*] Het eenige telegram aan Heaney?—Het eenige. Den heer
D. Stephen.

2573. *De heer Schreiner.*] Op 27 en 28 Dec. zijn telegrammen gezonden van Dr. Jameson, Pitsani, aan Charter, of Harris, of Rhodes of Stevens, Kaapstad. Wilt gij de gezonden telegrammen produceeren?—Ja, ik lever in vier telegrammen allen in cijfer. (Telegrammen ingeleverd.) Zij zijn allen van Jameson aan Harris, Charter, en werden ontvangen en afgeleverd als volgt:—

1. Dec. 27 ingeleverd 3·0 p.m. uitgezonden 8·37 p.m.
2. Dec. 27 ingeleverd 5 p.m. uitgezonden 8·48 p.m.
3. Dec. 28 ingeleverd 9·25 a.m. uitgezonden 10·16 a.m.
4. Dec. 28 ingeleverd 5 p.m. uitgezonden 5·42 p.m.

2574. Deze telegrammen zijn niet door u geproduceerd in de Transvaalsche zaak?—Neen, die hebben wij nog niet bereikt.

2575. Waart gij niet gedagvaard om deze te produceeren?—Neen.

2576. Telegrammen in die dagen verzonden aan Charter of Harris of Rhodes of anderen, aan Dr. Jameson hebt gij bij het Transvaalsch onderzoek geproduceerd?—Ja.

2577. Omdat gij gedagvaard waart dat te doen?—Ja

2578. Wilt gij nu de telegrammen produceeren die gij daar geproduceerd hebt?—Ja. (Telegrammen ingeleverd.)

2579. Gij hebt kennisgeving gehad om telegrammen te produceeren van Dr. Jameson, Pitsani, of van een ander persoon of personen die bekend staan als thans in Engeland terechtgesteld, nu of onlangs, aan Majoor Grey of een ander dergelijk persoon of personen te Mafeking tusschen 25 en 26 Dec?—Pitsani en Mafeking zijn beide kantoren van de Chartered Company en noch den A noch den C vorm zou naar onzer tak gezonden worden.

2580. In geen geval?—Neen.

2581. Het Comité wenscht te weten of de telegrammen dus ontvangen te Mafeking ontvangen werden door een beambte van de Chartered Company of door uw eigen beambten?—Door onze eigene beambten.

2582. In hetzelfde kantoor?—Ja, het is ons eind kantoor; de communicatie met den draad van de Chartered Company houdt daar op, die draad loopt in ons kantoor.

Den heer
D. Stephen.
—
22 Juni, 1896

2583. En al wat op dien Charter draad komt van het Noorden wordt door hunnen beambten verzonden, maar het Gouvernement van deze Kolonie wordt niet ervoor betaald. Dit Gouvernement ontvangt geen geld ervoor?—Neen, geld ingezameld voor de Chartered Company wordt aan haar betaald.

2584. En alle telegrammen van dien aard worden opgezonden?—Zij worden aan het Chartered Company's kantoor gegeven om te worden geauditeerd.

2585. Wanneer?—Wij zenden de telegrammen wekelijks in, ons beambte in het Mafeking kantoor zendt de vormen aan de Chartered Company behorende elke week naar het kantoor van de Chartered Company.

2586. De telegrammen dus die gij verzocht zijt te produceeren die tusschen 25 en 29 December verzonden zijn, zouden ingeleverd zijn in het kantoor van de Chartered Company vroeg in Januari, 1896?—Ja.

2587. En niets ongewoons is gedaan ten opzichte van die telegrammen, wat het Telegraaf Departement van deze Kolonie betreft?—Neen, zij zijn op de gewone wijze overhandigd.

2588. Gij kunt geen verdere informatie daaromtrent geven?—Ik kan hoegenaamd geene informatie hieromtrent geven. Ik weet dat deze vormen overhandigd worden aan de Chartered Company.

2589. Hoelaat is het telegram verzonden op 29 December van Pitsani van "Starr" aan Wolff, Johannesburg?—Ten 10.34 a.m.

2590. Hebt gij het telegram?—Ik heb onze overgezonden kopie [telegram ingeleverd]. Dit telegram is ingeleverd in het Pitsani kantoor, en daar dat kantoor aan een buitenlandsch departement behoort, wordt den A of oorspronkelijken vorm niet aan ons gezonden maar aan de Chartered Company. Het telegram moest over onzen draad over Kimberley gezonden worden, en de vorm dien ik nu inlever werd van Kimberley gezonden.

2591. Hebt gij een aantekening van de ontvangst ervan?—Het bewijs zou te Kimberley zijn, het zou een erkenning zijn op een telegraaf band.

2592. Maar gij weet niets van de ontvangst ervan te Johannesburg?—Neen.

2593. Hebt gij de andere telegrammen die gij ingeleverd hebt te Pretoria en wilt gij ze in leveren?—Ja eenige telegrammen geadresseerd naar Johannesburg. [Telegrammen ingeleverd.]

Den heer
D. Stephen.
22 Juni, 1896.

2594. Kunt gij in het algemeen zeggen of gij telegrammen in Pretoria ingeleverd hebt, die gij niet in het Transvaalsche Groenboek vindt?—Er zijn twee, geloof ik, die niet in het Groenboek verschijnen.

2595. Zijn zij onder de telegrammen hier?—Ja deze zijn dezelfde telegrammen die ik te Pretoria ingeleverd heb.

2596. Is een van die welke niet in het Groenboek verschijnt gedateerd 7 Dec. van Charter aan Kol. Rhodes, ingeleverd ten 4·8 p.m.?—Neen. De telegrammen die in het Groenboek niet gedrukt zijn schijnen geene betrekking op de zaak te hebben. Ik merkte het verschil op en ik vermeldde het in het rapport dat door den Postmeester-Generaal ingeleverd is.

2597. Welke zijn dan de 2 telegrammen die gij produceert, maar die niet in het Groenboek gedrukt zijn?—Een is gedateerd 23 Dec. en werd ingeleverd te 6·14 p.m. van Charter aan Dr. Jameson, Pitsani, en is ondertekend door den heer Berry voor de Chartered Company, als volgt: "Voornaamste gedeelte van uniform voor Salisbury van Ryan is nu te Oost Londen. Wilt gij dit verscheept hebben over Beira?" Het andere is ook gedateerd 23 Dec. het werd ingeleverd ten 6·15 p.m. aan Dr. Jameson, Pitsani, en is ondertekend door den heer Stevens, als volgt: "Is J. D. Saunders onder onze troepen? Zijn vader en moeder vernemen gedurig naar zijn welzijn. Wees zoo goed te antwoorden."

2598. Hebt gij een telegram gecontroleerd, gemerkt 34 in het Groenboek gedateerd 7 Dec. van Charter Kaapstad, aan Kolonel Rhodes, Johannesburg?—Ja ik heb al deze telegrammen gecontroleerd. Ik heb het nummer hier: No. 6408 is het officiele nummer.

2599. Maar zijt gij zeker ervan dat gij niet een tweede telegram van denzelfden datum zult kunnen vinden?—Al de telegrammen van dien datum zijn doorzocht, zoodat ik zeggen kan dat dit het eenige is en ik weet dat het het telegram is dat ik in Pretoria geproduceerd heb.

- Den heer
D. Stephen.
22 Juni, 1896.
2600. Is dit telegram No. 6408 het eene dat gij in Pretoria geproduceerd hebt?—Ja.
2601. Een ander telegram van den zelfden datum ook beginnende “Zealously palabrose” in cijfer is door u niet gevonden?—Neen.
2602. En dat andere is No. 34 in het Groen Boek?—Er is geen ander telegram, zoover ik weet.
2603. Wilt gij de telegrammen van 7 December op nieuw kontroleeren, ten einde te onderzoeken en aan dit Comite mee te deelen, door den Postmeester Generaal, of er niet 2 telegrammen zijn van 7 December, daar wij zien dat het eene gedrukt in het Groen Boek niet overeenkomt met No. 6408 door u geproduceerd?—Ja.
2604. *Voorzitter.*] Zijt gij zeker ervan dat dit werkelijk het telegram is door u in Pretoria geproduceerd?—Volkomen zeker, ik heb ze gekontroleerd toen ik terug kwam.
2605. Het is zeker dat het eene dat gij produceert niet in het Groenboek is en dat een ander telegram dat in het Groenboek verschijnt door u niet geproduceerd is zoover gij weet?—Ja.
2606. *De heer Schreiner.*] De heer Tasker is de Kontroleur van het Centraal Telegraaf Kantoor?—Ja.
2607. Hebt gij zelf de telegrammen gekontroleerd die het Comité verzocht heeft te kontroleeren en die in het Groenboek gedrukt staan?—Ja.
2608. En gij bevestigt het rapport omtrent onjuistheden in woorden die ingeslopen zijn in zekere telegrammen?—Ja.
2609. Gij zijt volkomen zeker ervan dat gij in elk geval korrekkt zijt door vergelijking met het oorspronkelijk telegram dat gij in uw bezit hebt?—Ja.
2610. Of met het kantoor kopie dat gij in uw bezit hebt?—Ja.
2611. In sommige gevallen moest gij hieromtrent informatie krijgen door telegrammen van andere statics te verkrijgen?—Ik kon het Groenboek alleen kontroleeren na ontvangst hier van de kopie, niet van het oorspronkelijke dat in Johannesburg is.
2612. Wilt gij een telegram produceren gedateerd 27

December, 1895 van Phillips aan Beit, onder bezorging van Charter, Kaapstad. Het is het telegram vermeld in No. 2480 in het Groenboek maar gij hebt het in een ander cijfer?—Het is in cijfer en het is onmogelijk te zeggen of dit het benodigde telegram is, maar ik produceer een dat wat personen, datum en plaats aangaat ermee overeen komt. [Telegrammen ingeleverd.]

De heer
D. Stephen.
—
22 Juni, 1896

2613. Ten opzichte van een telegram No. 91 in dit boek van Farrar aan Sergeant Majoor Wiltshire, Sergeant Majoor van Prince Alfreds Guard, Port Elizabeth, ingeleverd te Johannesburg, op 31 December, 1895, hebt gij de kantoor kopie van dat telegram?—Ja. (Telegram ingeleverd.) Het luidt: “Dank u zeer, zal u verwelkomen. Waarborg kosten. Kom haastig. Trek indien noodig.”

2614. Gij zegt in uw rapport dat gij zeker ervan zijt dat dit afgeleverd is te Port Elizabeth?—Ja het werd afgehaald in het kantoor.

2615. Hebt gij het telegram waarop het een antwoord was van Wiltshire aan Farrar?—Nee, ik heb het niet.

2616. Een telegram werd gezonden door den Ed. J. A. Faure, Johannesburg, aan C. J. Rhodes. Hebt gij onderzoek gedaan naar de aflevering van dat telegram?—Ja.

2617. En gij zegt dat het afgeleverd is aan een bode in het kantoor van den Eersten Minister?—Ja, ten 1-39 p.m. op dien dag.

2618. Nog een telegram is genoemd dat het Comité wenscht te zien, verzonden op 28 December door Harris Kaapstad, aan Harris, Charter Kantoor, Kaapstad?—Ik lever het in [Telegram ingeleverd.] Dit is het oorspronkelijke. Het luidt: “Zeg tot wanneer, indien mogelijk. Antwoord.” Dergelijke telegrammen worden dikwijls ingeleverd, het bespaart een bode.

2619. Zijn er andere documenten die gij bereid zijt te produceeren, waarnaar ik misschien verzuimd heb u te vragen?—Ik geloof dat gij al de documenten hebt waarnaar gevraagd is. De bijzonderheden van de andere telegrammen zijn in dat rapport.

2620. *De heer Merriman.*] Hebt gij kabelgrammen gehad?—Die welke over den westelijken draad komen,

Den heer
D. Stephen.
22 Juni, 1896.

worden in het geheel niet aan ons overhandigd zij worden afgeleverd door het Kabel Compagnie Kantoor.

2621. *De heer Schreiner.*] En die over den anderen draad komen?—Daarvan hebben wij de ontvangst kopie.

2622. Hebt gij een quitantie onderteekend voor een kabelgram ontvangen in de Kaapstad op 12 of 13 Dec., door Stevens, Harris, Charter of Rhodes, van de Londen-sche *Times* omtrent het uitstellen van een vergadering?—Dat kan ik niet zeggen.

2623. Wilt gij een onderzoek laten doen en het resultaat aan het Comite mededeelen?—Ja.

2624. *De heer Merriman*] Kunt gij zeggen of op of omstreeks 29 December er een telegram is van C. J. Rhodes aan Majoor R. White dat hij terstond naar Johannesburg moest gaan?—Ik geloof dat al de telegrammen onder die zijn welke ik ingeleverd heb.

De heer James Isemonger ondervraagd.

Den heer
J. Isemonger.

2625. *Voorzitter.*] Welke betrekking bekleedt gij in het Post en Telegraaf Kantoor? Zijt gij een der ontvangende klerken?—Ik ben toonbank klerk, en ontvang telegrammen van het publiek.

2626. Herinnert gij u Zondag, 29 December l.l., toen Dr. Jameson de Transvaal introk?—Niets bijzonders werd mij dien dag meegedeeld.

2627. Deedt gij dien dag dienst in het kantoor?—Neen.

2628. Op Maandag?—Ja ik ik herinner mij dat.

2629. *De heer Schreiner.*] Gij waart in dienst tusschen 6 a.m. en 1.35 p.m.?—Ja.

2630. Kent gij den heer Stevens van de Chartered Company?—Ja.

2631. Hebt gij hem toen gekend?—Ja.

2632. Kwam hij naar het kantoor gedurende dien morgen?—Zoover ik mij herinner kwam hij dien morgen twee malen, eens, zeer vroeg in den morgen en eens later.

2633. Heeft hij met u gesproken?—Ik sprak met hem tweemaal.

2634. Heeft hij gevraagd of hij naar Mafeking kon telegrafeeren?—Ja.

2635. En gij hebt gezegd "Nee"?—Ik heb gezegd "Nee."
Den heer J. Isminger. 22 Juni, 1896.
2636. Gij hebt dat gedaan na onderzoek te hebben gedaan in de instrument kamer?—Ja, door de spreekpijp.
2637. Toen gij kondt telegrafeeren naar Mafeking, hebt gij hem dat laten weten?—Ik heb het niet gedaan, ik weet niet of het departement het gedaan heeft.
2638. Heeft hij verzocht om zoo spoedig mogelijk geïnfomeerd te worden wanneer hij naar Mafeking telegrafeeren kon?—Niet dat wij hem een speciale kennisgeving moesten zenden, voor zoover ik weet. Iemand anders kan met hem gesproken hebben.
2639. Hij gaf geen telegram dat verzonden moest worden zoodra de lijn open was?—Nee, hij gaf mij te verstaan dat hij een telegram had de eerste maal.
2640. Maar hij bood u geen telegram aan dat gij bewaren moest totdat de lijn naar Mafeking open was?—Nee.

Dinsdag, 23 Juni, 1896.

TEGENWOORDIG :

De PROCUREUR-GENERAAL (Voorzitter),

De heer Merriman,		De heer du Toit,
„ Schreiner,		„ Fuller,
„ Jones,		„ Innes.

De heer John Hays Hammond ondervraagd.

2641. Voorzitter.] Ik geloof dat gij een burger zijt van de Vereenigde Staten van Amerika?—Ja.
De heer J. H. Hammond. 23 Juni, 1896.
2642. Zijt gij niet genaturaliseerd in de Transvaal of Z. A. Republiek of in deze Kolonie?—Nee.
2643. Gij zijt nu op reis naar uw geboorteland?—Ja.
2644. Gij zijt verzocht voor het Comité te verschijnen om alle informatie te geven die gij kunt om den zeer ernstigen toestand van zaken op te helderen in de Z. A. Republiek tegen het einde van voorleden jaar?—Ja. Ver-